HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a patra)

15 decembrie 2010*

În cauza T-427/08,

Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR), cu sediul în Bruxelles (Belgia), reprezentată de P. Mathijsen, avocat,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată inițial de domnii X. Lewis și F. Ronkes Agerbeek și ulterior de F. domnul Ronkes Agerbeek și de doamna F. Castilla Contreras, în calitate de agenți,

pârâtă,

* Limba de procedură: engleza.

susținută de

Richemont International SA, cu sediul în Bellevue (Elveția), reprezentată de J. Ysewyn, avocat, și de doamna H. Crossley, solicitor,

intervenientă,

având ca obiect anularea Deciziei C(2008) 3600 a Comisiei din 10 iulie 2008 de respingere a plângerii formulate de reclamantă în cazul COMP/E-1/39097,

TRIBUNALUL (Camera a patra),

compus din domnul O. Czúcz (raportor), președinte, doamna I. Labucka și domnul K. O'Higgins, judecători,

grefier: doamna K. Pocheć, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 3 februarie 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

Situația de fapt

1 Reclamanta, Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR), este o asociație fără scop lucrativ constituită de șapte asociații naționale din șase state membre, care reprezintă interesele ceasornicarilor independenți.

2 La 20 iulie 2004, reclamanta a depus la Comisia Comunităților Europene o plângere împotriva mai multor întreprinderi, printre care intervenienta, active în sectorul fabricării de ceasuri (denumite în continuare „fabricanții de ceasuri elvețiene"), prin care denunța existența unui acord sau a unei practici concertate între acestea și invoca un abuz de poziție dominantă care rezulta din refuzul acestor fabricanți de a continua să aprovizioneze ceasornicarii independenți cu piese de schimb.

3 Prin scrisoarea din 28 aprilie 2005, Comisia a adus la cunoștință reclamantei poziția sa provizorie privind plângerea (denumită în continuare „poziția provizorie"). Aceasta a arătat că, la încheierea investigației, nu a găsit niciun element care să dovedească existența unei practici concertate sau a unui acord între fabricanții de ceasuri de lux. În plus, Comisia a considerat că nu exista o piață distinctă a serviciilor de reparații și

de întreținere, ci furnizarea acestor servicii constituia o caracteristică a pieței ceasurilor de lux, care era foarte concurențială. În consecință, Comisia a conchis în sensul că faptele prezentate în plângere nu încălcau articolele 81 CE și 82 CE.

4 Prin scrisoarea din 20 iulie 2005, reclamanta a prezentat Comisiei observațiile sale ca răspuns la poziția provizorie, în care susținea că refuzul fabricanților de ceasuri elvețiene de a continua să furnizeze piese de schimb constituia o încălcare a normelor comunitare de concurență.

5 Prin scrisoarea din 13 decembrie 2007, Comisia a informat reclamanta că, în conformitate cu articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 773/2004 al Comisiei din 7 aprilie 2004 privind desfășurarea procedurilor puse în aplicare de Comisie în temeiul articolelor 81 [CE] și 82 [CE] (JO L 123, p. 18, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 242), după o examinare a elementelor de fapt și de drept invocate de reclamantă în plângere și a celorlalte observații ale acesteia, își menținea concluzia preliminară potrivit căreia nu exista un interes comunitar suficient în vederea continuării investigației privind încălcările pretinse. Prin scrisoarea din 30 ianuarie 2008, reclamanta a răspuns la această scrisoare menținându-și poziția inițială.

6 La 10 iulie 2008, Comisia a adoptat Decizia C(2008) 3600, prin care a respins plângerea invocând lipsa unui interes comunitar suficient în vederea continuării investigației privind încălcările pretinse (denumită în continuare „decizia atacată”).

7 Comisia și-a întemeiat această concluzie privind lipsa unui interes comunitar suficient pe patru afirmații principale.

8 În primul rând, Comisia a arătat că plângerea privea cel mult o piață sau un segment de piață de dimensiune limitată și, așadar, importanța economică a acesteia era de asemenea limitată [decizia atacată, alineatul (8)].

9 În al doilea rând, Comisia a adăugat că, în temeiul informațiilor de care dispunea, nu putea să conchidă în sensul existenței unei înțelegeri sau a unei practici concertate anticoncurențiale între fabricanții de ceasuri elvețiene și că, în special, era improbabil ca sistemele de distribuție selectivă instituite de aceștia să nu fie acoperite de exceptarea pe categorii acordată de Regulamentul (CE) nr. 2790/1999 al Comisiei din 22 decembrie 1999 privind aplicarea articolului 81 alineatul (3) [CE] categoriilor de acorduri verticale și practici concertate (JO L 336, p. 21, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 66) [decizia atacată, alineatul (43)].

10 În al treilea rând, Comisia a arătat că examinase piața primară a ceasurilor de lux și de prestigiu, precum și două piețe postvânzare, și anume, piața pieselor de schimb și piața serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor de lux și de prestigiu, și ajunsese la concluzia *prima facie* potrivit căreia aceste două piețe postvânzare nu reprezentau piețe distincte și, prin urmare, nu părea să existe nicio poziție dominantă, astfel încât problema existenței unui abuz nu avea relevanță [decizia atacată, alineatul (44)].

11 În al patrulea rând, Comisia a subliniat că, având în vedere evaluarea sa cu privire la încălcările pretinse, rezulta că, și în situația unei alocări de resurse suplimentare pentru investigarea plângerii, probabilitatea de a stabili o încălcare a normelor de concurență rămânea scăzută, astfel încât o asemenea alocare ar fi disproporționată [decizia atacată, alineatele (8) și (45)]. Aceasta a adăugat că, în orice caz, în ipoteza în care ar putea fi stabilite încălcări ale normelor comunitare de concurență, autoritățile din domeniul concurenței sau instanțele naționale, având competența să aplice

articolele 81 CE și 82 CE, păreau a fi bine situate pentru a analiza asemenea încălcări [decizia atacată, alineatul (8)].

Procedura și concluziile părților

12 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 24 septembrie 2008, reclamanta a introdus prezenta acțiune.

13 Prin înscrisul depus la grefa Tribunalului la 27 ianuarie 2009, Richemont International a formulat o cerere de intervenție în prezenta procedură în susținerea concluziilor Comisiei. Prin Ordonanța din 30 martie 2009, președintele Camerei a patra a Tribunalului a admis cererea de intervenție.

14 Intervenienta a depus memoriul și celelalte părți au depus observațiile cu privire la acesta în termenele acordate.

15 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a patra) a decis deschiderea procedurii orale. În cadrul măsurilor de organizare a procedurii, a solicitat părților să răspundă în scris la anumite întrebări și să prezinte anumite înscrisuri. Părțile au dat curs acestei cereri în termenul acordat.

16 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 3 februarie 2010. În ședință, reclamanta a solicitat să fie retras din dosar un pasaj din răspunsul Comisiei la o întrebare scrisă adresată de Tribunal, susținând că acesta cuprindea o argumentație independentă de întrebarea adresată

și care, în plus, era nouă în raport cu argumentele prezentate de Comisie în decizia atacată, în memoriul în apărare și în duplică.

17 Reclamanta solicită Tribunalului:

— anularea deciziei atacate;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată;

— obligarea intervenientei la plata cheltuielilor de judecată efectuate de reclamantă ca urmare a intervenției.

18 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

19 Intervenienta solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată efectuate de intervenientă.

În drept

20 În susținerea acțiunii, reclamanta invocă cinci motive. Primul motiv, ce cuprinde două aspecte, este întemeiat, pe de o parte, pe o apreciere eronată în ceea ce privește existența unui interes comunitar și, pe de altă parte, pe nelegalități referitoare la constatarea potrivit căreia dimensiunea pieței vizate de plângere și, așadar, importanța acesteia sunt limitate. Al doilea motiv este întemeiat pe o definiție eronată a pieței relevante. Al treilea și al patrulea motiv sunt întemeiate pe o încălcare a articolului 81 CE și, respectiv, pe o încălcare a articolului 82 CE. Al cincilea motiv este întemeiat pe existența unui abuz de putere care constă în invocarea tardivă a lipsei unui interes comunitar, pe o denaturare a conținutului cererii introductive, precum și pe lipsa de obiectivitate a investigației Comisiei.

21 Trebuie subliniat că motivele care sprijină concluzia Comisiei potrivit căreia nu există un interes comunitar suficient pentru a continua examinarea plângerii sunt contestate de reclamantă nu numai prin primul, ci și prin al doilea, prin al treilea și prin al patrulea motiv. Prin urmare, Tribunalul apreciază că este util să examineze mai întâi al doilea aspect al primului motiv, referitor la dimensiunea pieței vizate de plângere și la importanța sa economică, și să nu examineze primul aspect al primului motiv, referitor la existența unui interes comunitar suficient, decât după ce va fi statuat în ceea ce privește temeinicia celui de al doilea, a celui de al treilea și a celui de al patrulea motiv.

1. *Cu privire la dimensiunea pieței vizate de plângere și la importanța sa economică*

Argumentele părților

22 Reclamata susține că, în sprijinul concluziei potrivit căreia nu există un interes comunitar suficient pentru a continua investigația, Comisia a invocat, la alineatul (8) din decizia atacată, faptul că plângerea nu privea decât o (un segment de) piață „de dimensiune limitată și [că], așadar, importanța economică a acesteia [era] de asemenea limitată". Totuși, Comisia ar fi omis să identifice această piață, să cuantifice dimensiunea sa și să descrie importanța sa economică, încălcându-și astfel obligația de motivare. De asemenea, Comisia ar fi omis să ia în considerare faptul, arătat de reclamantă în cadrul procedurii administrative, că ceasornicarii independenți din cele 27 de state membre ar fi afectați de practica fabricanților de ceasuri elvețiene și că această practică ar amenința cu dispariția o întreagă profesie artizanală.

23 Comisia, susținută de intervenientă, subliniază că analiza completă și motivarea poziției sale privind lipsa unui interes comunitar suficient figurează nu numai în partea introductivă a deciziei atacate, criticată de reclamantă, dar și în cuprinsul deciziei atacate, în special la alineatele (12)-(26). În cuprinsul acestor ultime alineate ar fi prezentate cu claritate piața primară relevantă (piața ceasurilor de lux sau de prestigiu) și piețele postvânzare (piața serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor menționate și piața pieselor de schimb pentru ceasurile respective).

24 Comisia adaugă că afirmația de la alineatul (8) din decizia atacată, potrivit căreia piața are o dimensiune limitată și, prin urmare, importanța sa economică este de asemenea limitată, este sprijinită de constatarea operată la același alineat potrivit căreia,

din informațiile primite de Comisie, rezultă că „serviciile postvânzare referitoare la ceasurile de lux sau de prestigiu nu reprezintă, ca importanță, decât o parte nesemnificativă a cifrei de afaceri globale realizate în cadrul vânzării produselor de lux sau de prestigiu, în timp ce trebuie avut în vedere că [ceasurile respective] nu reprezintă decât un anumit segment al pieței globale a ceasurilor".

25 Comisia adaugă că pretinsa lipsă a motivării rezultă din faptul că reclamanta nu este de acord cu definiția pieței relevante adoptată de aceasta. În opinia Comisiei, cele două piețe postvânzare trebuie examinate împreună cu piața primară, și anume, piața ceasurilor de lux sau de prestigiu [decizia atacată, alineatul (16)], de care sunt strâns legate. S-ar arăta în decizia atacată faptul că, întrucât piața primară este concurențială, și piețele postvânzare ar fi concurențiale [decizia atacată, alineatul (18)], astfel încât, deoarece acestea din urmă nu sunt singurele piețe care fac obiectul evaluării concurenței, nu ar fi necesar să se determine dimensiunea și importanța economică a piețelor postvânzare. Faptul că reclamanta nu este de acord cu această definiție a pieței nu ar însemna că decizia atacată este insuficient motivată în această privință.

Aprecierea Tribunalului

26 Potrivit jurisprudenței, Comisia, învestită de articolul 85 alineatul (1) CE cu misiunea de a asigura aplicarea articolelor 81 CE și 82 CE, este răspunzătoare pentru definirea și pentru punerea în aplicare a politicii de concurență a Uniunii și dispune în acest scop de o putere discreționară în soluționarea plângerilor (Hotărârea Tribunalului din 26 ianuarie 2005, Piau/Comisia, T-193/02, Rec., p. II-209, punctul 80, și Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2007, AEPI/Comisia, T-229/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 38).

27 Atunci când, exercitându-și această putere discreționară, Comisia decide să acorde grade de prioritate diferite plângerilor cu care este sesizată, ea poate nu numai să stabilească ordinea în care vor fi examinate plângerile, ci și să respingă o plângere pentru lipsa unui interes comunitar suficient pentru a continua examinarea cauzei (Hotărârea Tribunalului din 14 februarie 2001, Sodima/Comisia T-62/99, Rec., p. II-655, punctul 36; a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 24 ianuarie 1995, Tremblay și alții/Comisia, T-5/93, Rec., p. II-185, punctele 59 și 60).

28 Cu toate acestea, puterea discreționară a Comisiei nu este nelimitată. Comisia trebuie să ia în considerare toate elementele de drept și de fapt relevante pentru a decide modul de soluționare a unei plângeri. Mai concret, aceasta este obligată să examineze cu atenție totalitatea elementelor de fapt și de drept care sunt aduse la cunoștința sa de autorul plângerii (a se vedea Hotărârea Curții din 17 mai 2001, IECC/Comisia, C-450/98 P, Rec., p. I-3947, punctul 57 și jurisprudența citată). De asemenea, aceasta este ținută de o obligație de motivare atunci când refuză să continue examinarea unei plângeri, motivarea trebuind să fie suficient de precisă și de detaliată pentru a permite Tribunalului să exercite un control efectiv al exercitării de către Comisie a puterii sale discreționare de a stabili priorități (Hotărârea Curții din 4 martie 1999, Ufex și alții/Comisia, C-119/97 P, Rec., p. I-1341, punctele 89-91, și Hotărârea Sodima/Comisia, punctul 27 de mai sus, punctele 41 și 42).

29 În speță, la alineatele (8) și (9) din decizia atacată, Comisia a făcut următoarele constatări:

„(8) În special, Comisia observă că plângerea privește cel mult o (un segment de) piață de dimensiune limitată și, așadar, importanța economică a acesteia este de asemenea limitată. Este adevărat că, în pofida faptului că a transmis mai multe chestionare fabricanților de ceasuri, era dificil să se obțină statistici și cifre precise privind dimensiunea pieței – primare sau secundare – care făceau obiectul plângerii. Cu toate acestea, ținând seama de informațiile primite de Comisie, rezultă imediat că dimensiunea serviciilor postvânzare referitoare la ceasurile de lux sau de prestigiu nu reprezintă decât o parte nesemnificativă a cifrei de afaceri globale realizate în cadrul vânzării produselor de lux sau de prestigiu, în timp ce trebuie avut în vedere că ceasurile respective nu reprezintă decât un anumit segment al pieței globale a ceasurilor. În plus, aprecierea *prima facie* a argumentelor

autorului plângerii nu a oferit informații fiabile în temeiul cărora ar fi posibil să se conchidă în această etapă că există încălcări probabile ale dreptului concurenței în prezenta cauză. De asemenea, ar părea improbabil ca încălcările să fie detectate după consacrarea unor resurse suplimentare de investigație. În sfârșit, chiar dacă ar fi posibil să se stabilească încălcări în prezenta cauză, autoritățile și instanțele naționale par a fi bine plasate pentru a desfășura investigația și a analiza asemenea încălcări. Acestea au competența și obligația de a aplica articolele 81 [CE] și 82 [CE].

(9) Prin urmare, în lumina afirmațiilor de mai sus, pare a fi disproporționat să se consacre resursele limitate ale Comisiei pentru desfășurarea investigației în acest caz. În aceste condiții, Comisia a ajuns la concluzia că plângerea trebuie să fie respinsă pentru motivul lipsei unui interes comunitar în temeiul unui impact limitat al efectelor posibile ale pretinselor încălcări în ceea ce privește piața comună, al complexității investigației necesare și al probabilității limitate de a produce probe ale încălcărilor."

30 În primul rând, trebuie examinată critica reclamantei potrivit căreia Comisia a omis să ia în considerare împrejurarea, arătată în plângere, că practicile care fac obiectul acesteia privesc întregul teritoriu al Uniunii Europene.

31 Mai întâi, trebuie subliniat că afirmația din plângere a reclamantei privind întinderea geografică a practicilor în cauză nu a fost contestată de Comisie nici în poziția provizorie, nici în decizia atacată. În plus, în ședință, Comisia a admis că dispunea de informații în conformitate cu care practicile menționate existau în „cinci sau șase

state membre” și că nu putea nici să confirme, nici să infirme că acestea existau și în celelalte state.

32 Pe de altă parte, Tribunalul apreciază că întinderea teritoriului vizat este pertinentă în mod necesar pentru dimensiunea pieței sau a piețelor vizate de plângere și pentru importanța economică a acestei sau a acestor piețe. În plus, importanța acestui element furnizat de reclamantă în plângerea sa este sprijinită, în prezenta cauză, de faptul că se indică în mod clar că plângerea nu vizează o piață locală, ci o piață sau piețe care cuprind teritoriul a cel puțin cinci state membre sau chiar totalitatea teritoriului Uniunii.

33 Astfel, prin faptul că a omis să analizeze elementul respectiv în cadrul aprecierii sale privind dimensiunea pieței vizate și importanța sa economică, Comisia și-a încălcat obligația de a lua în considerare toate elementele de drept și de fapt relevante și de a examina cu atenție totalitatea unor asemenea elemente aduse la cunoștința sa de reclamantă (a se vedea jurisprudența citată la punctul 28 de mai sus).

34 În al doilea rând, trebuie examinată critica reclamantei întemeiată pe o insuficientă motivare a concluziei, care figurează în decizia atacată, privind dimensiunea limitată a pieței vizate de plângere.

35 Mai întâi, în ceea ce privește identificarea pieței la care se referă această concluzie, trebuie subliniat, astfel cum observă Comisia, că decizia atacată conține constatări mai precise privind piețele examinate în special la alineatul (15). Comisia a arătat în cuprinsul acestuia că își desfășurase investigația presupunând că „piața ceasurilor de lux sau de prestigiu [era] o piață primară relevantă distinctă” și că, prin urmare, „examinase piața ceasurilor de lux sau de prestigiu ca fiind o piață primară, precum și două piețe postvânzare – una pentru [serviciile de] reparare și [de] întreținere a

ceasurilor de lux sau de prestigiu și alta pentru piesele de schimb pentru [respectivele] ceasuri". De asemenea, din decizia atacată rezultă că Comisia a plecat de la ipoteza conform căreia cele două piețe postvânzare nu constituiau piețe relevante independente, ci trebuiau să fie luate în considerare împreună cu piața primară, cu alte cuvinte, piața ceasurilor de lux sau de prestigiu.

36 În această privință, în ședință, Comisia a confirmat, răspunzând unei întrebări a Tribunalului, că, întrucât fabricanții de ceasuri elvețiene vizați de plângere produc numai asemenea ceasuri, constatarea sa privind dimensiunea limitată a (segmentului de piață) pieței care făcea obiectul plângerii privea piața ceasurilor de lux sau de prestigiu.

37 Cu toate acestea, mai întâi, trebuie subliniat că, la alineatul (3) din decizia atacată, însăși Comisia a precizat că, potrivit susținerilor reclamantei, plângerea acesteia privea o restricție a concurenței „pe piața de reparare și de întreținere a ceasurilor".

38 În continuare, trebuie să se constate că a doua teză a alineatului (8) din decizia atacată analizează mai multe piețe vizate de plângere, în condițiile în care Comisia a arătat în decizia atacată că „era dificil să se obțină statistici și cifre precise privind dimensiunea piețelor – primare sau secundare – care făceau obiectul plângerii". Această indicație contrastează cu utilizarea singularului în prima teză a aceluiași alineat, conform căreia „plângerea privește cel mult o (un segment de) piață de dimensiune limitată".

39 Rezultă că este imposibil pentru Tribunal să stabilească cu certitudine dacă constatarea Comisiei privind caracterul limitat al dimensiunii pieței (piețelor) relevante se referă la piața ceasurilor de lux sau de prestigiu, la cea a serviciilor de reparare și de întreținere a unor asemenea ceasuri sau la ambele piețe.

40 În al doilea rând, se impune constatarea că decizia atacată nu conține date cifrice sau estimări privind dimensiunea acestor piețe și nici, de altfel, privind dimensiunea pieței ceasurilor în general sau a celei a pieselor de schimb. Astfel, Comisia își întemeiază concluzia potrivit căreia piața ceasurilor de lux sau de prestigiu și/sau piața serviciilor de reparare și de întreținere a unor asemenea ceasuri au o dimensiune limitată numai pe argumentul conform căruia piața ceasurilor de lux sau de prestigiu este mai limitată decât cea a ceasurilor în general, iar dimensiunea pieței serviciilor postvânzare a unor asemenea ceasuri este și mai limitată decât cea a pieței ceasurilor de lux sau de prestigiu.

41 Or, în lipsa unui punct de referință absolut, care ar putea fi constituit, printre altele, din date cifrice sau din estimări privind dimensiunea a cel puțin una dintre aceste piețe, numai indicațiile privind dimensiunile relative ale acestor piețe una în raport cu cealaltă nu permit Tribunalului să verifice exactitatea constatării potrivit căreia plângerea privește cel mult o piață de dimensiune limitată și, așadar, importanța economică a respectivei piețe este de asemenea limitată.

42 Pe de altă parte, Comisia a admis în ședință că respectiva constatare nu se întemeia pe cifre exacte.

43 Prin urmare, Comisia și-a motivat insuficient afirmația potrivit căreia plângerea privește cel mult o (un segment de) piață de dimensiune limitată și, așadar, importanța economică a acesteia este de asemenea limitată.

44 Celelalte considerații menționate de Comisie în decizia atacată și invocate în fața Tribunalului nu pot repune în discuție această concluzie.

45 În primul rând, observația Comisiei, de la alineatul (8) din decizia atacată, privind dificultatea obținerii de date privind dimensiunea piețelor care fac obiectul plângerii nu poate susține poziția sa. Astfel, nicio normă de drept nu obliga Comisia să stabilească dimensiunea pieței sau a piețelor care fac obiectul plângerii. În schimb, în condițiile în care Comisia a decis să utilizeze constatarea potrivit căreia „plângerea prive[a] cel mult o (un segment de) piață de dimensiune limitată și, așadar, importanța economică a acesteia [era] de asemenea limitată" pentru a-și justifica poziția privind lipsa unui interes comunitar pentru continuarea examinării plângerii, Comisia avea obligația să motiveze suficient această constatare.

46 În al doilea rând, argumentul Comisiei potrivit căruia, în decizia atacată, a considerat că piețele postvânzare trebuiau să fie examinate împreună cu piața primară a ceasurilor de lux sau de prestigiu nu poate influența concluzia Tribunalului, de la punctul 43 de mai sus, privind insuficiența motivării. Astfel, Comisia nu a comunicat nici date cifrice sau estimări privind dimensiunea combinată a tuturor acestor piețe.

47 În al treilea rând, constatarea Comisiei, cuprinsă în decizia atacată, potrivit căreia, în esență, piețele postvânzare sunt concurențiale pentru că piața primară este concurențială nu are niciun efect în ceea ce privește motivarea constatării sale referitoare la dimensiunea limitată a (segmentului de piață) pieței care face obiectul plângerii, întrucât constatarea potrivit căreia dimensiunea pieței este limitată nu poate fi dedusă din faptul că este concurențială.

48 În plus, deși este adevărat că, în mare măsură, Comisia și-a întemeiat concluzia referitoare la probabilitatea scăzută de stabilire a încălcărilor privind normele comunitare de concurență pe constatarea referitoare la natura concurențială a pieței ceasurilor de lux sau de prestigiu, nu este mai puțin adevărat că, astfel cum rezultă din cuprinsul alineatului (8) din decizia atacată, constatarea privind dimensiunea limitată a (segmentului de piață) pieței vizate de plângere reprezintă un motiv autonom, în raport cu această constatare, în cadrul raționamentului Comisiei prin care se urmărește stabilirea lipsei unui interes comunitar suficient.

49 Rezultă că criticile reclamantei privind dimensiunea și importanța economică limitate ale (segmentului de piață) pieței care face obiectul plângerii trebuie primite. Prin urmare, trebuie să se conchidă că Comisia și-a încălcat obligația de a lua în considerare toate elementele de drept și de fapt relevante și de a examina cu atenție totalitatea elementelor aduse la cunoștința sa de reclamantă, precum și obligația de motivare.

2. *Cu privire la definiția pieței relevante*

Argumentele părților

50 Reclamanta susține că în mod eronat a respins Comisia definiția pieței relevante pe care o propusese în plângerea sa și o susținuse pe tot parcursul procedurii administrative, și anume, cea a „pieței serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor care merită să fie reparate”.

51 În primul rând, substituind noțiunea „ceasuri care merită reparate” cu noțiunea „ceasuri de lux sau de prestigiu”, Comisia ar fi modificat în mod artificial conținutul plângerii, în special la alineatul (12) din decizia atacată. Aceasta ar fi încercat astfel să reducă piața examinată la o mică parte a pieței în cauză, ceea ce ar fi facilitat concluzia sa privind dimensiunea nesemnificativă a pieței sau a segmentului de piață vizat. Definiția pieței în sensul că este piața „ceasurilor de lux sau de prestigiu” nu ar fi susținută de niciun document transmis Comisiei și ar fi o pură invenție a acesteia.

52 În al doilea rând, reclamanta susține că Comisia se referă la piața „produselor” și la „piața ceasurilor de lux sau de prestigiu” în pofida indicațiilor repetate de reclamantă în cursul procedurii administrative conform cărora această piață de produse nu are niciun interes direct pentru ceasornicarii independenți.

53 În continuare, la alineatele (17) și (18) din decizia atacată, Comisia ar fi apreciat în mod eronat că piața serviciilor de întreținere și de reparare nu constituia o „piață distinctă relevantă”, ci trebuia, dimpotrivă, să fie „examinată împreună cu piața primară”. Confundând aceste piețe și pretinzând că piața acestor produse era concurențială, Comisia ar fi conchis în mod eronat că exista de asemenea concurență pe piața serviciilor.

54 Reclamanta contestă și constatarea Comisiei potrivit căreia „piața pieselor de schimb” pentru ceasurile de lux sau de prestigiu nu constituie o piață relevantă separată. Aceasta subliniază că, în ceea ce privește alineatele (24) și (25) din decizia atacată, Comisia și-a întemeiat declarațiile potrivit cărora „piața pieselor de schimb” nu este o piață relevantă mai întâi pe faptul că respectivii consumatori ar putea să se orienteze spre produsele secundare ale unui alt fabricant. Or, substituibilitatea ar exista numai în cazul pieselor de schimb pentru mecanismele fabricate de societatea ETA, ce se

regăsesc în majoritatea ceasurilor elvețiene, tocmai pentru că aceste mecanisme și piesele de schimb compatibile ar fi fabricate de o întreprindere distinctă de fabricanții de ceasuri elvețiene împotriva cărora a fost îndreptată plângerea. În schimb, celelalte piese de schimb ar fi specifice fiecărui producător de ceasuri elvețiene și nu ar exista nicio substituibilitate între piesele concepute pentru ceasurile unui fabricant și piesele concepute pentru ceasurile altui fabricant. Astfel, prestarea serviciilor de întreținere și de reparare ar depinde integral de furnizarea pieselor de schimb ale fabricantului respectiv, care ar deține astfel o poziție de monopol.

55 În sfârșit, reclamanta contestă afirmația Comisiei care figurează la alineatul (26) din decizia atacată, potrivit căreia „piața pieselor de schimb" nu este o piață relevantă în cazul în care consumatorul are posibilitatea de a se orienta spre un alt produs primar. În opinia reclamantei, chiar dacă consumatorul are posibilitatea de a se orienta spre o altă marcă de pe piața ceasurilor, Comisia nu ar demonstra că proprietarul unui ceas elvețian s-ar orienta în mod efectiv spre o altă marcă, astfel încât invocarea de către Comisie a acestui element este lipsită de relevanță.

56 În primul rând, Comisia susține că investigația sa a demonstrat că serviciile de întreținere și de reparare, precum și furnizarea de piese de schimb constituiau o piață postvânzare distinctă de piața primară a fabricării de ceasuri.

57 În continuare, Comisia subliniază că a arătat la alineatul (14) din decizia atacată că nu era posibil să definească în mod precis piața întemeindu-se pe informațiile de care dispunea. Prin urmare, ar fi prezumat [decizia atacată, alineatul (15)], chiar dacă a avut îndoieli în această privință [decizia atacată, alineatul (14)], că piața primară a ceasurilor de lux sau de prestigiu, împreună cu piețele postvânzare conexe de reparare și de întreținere, pe de o parte, și cu cea a pieselor de schimb, pe de altă parte, constituiau piața relevantă.

58 În pofida dificultăților de definire a pieței, Comisia nu ar fi găsit nicio probă privind existența unui acord sau a unei practici concertate între întreprinderile vizate în plângere. De asemenea, aceasta ar fi constatat că întreprinderile împotriva cărora a fost îndreptată plângerea nu dețineau, în mod colectiv, o poziție dominantă, ca urmare a concurenței puternice care exista între acestea [decizia atacată, alineatul (40)]. În consecință, Comisia ar fi putut să conchidă în mod legitim că nu identificase niciun element care să ateste existența vreunei încălcări a normelor de concurență pe niciuna dintre piețe, indiferent de definiția acestora.

59 În al doilea rând, Comisia contestă argumentul reclamantei potrivit căruia s-a constatat în mod eronat în decizia atacată că piața „serviciilor de reparare și de întreținere de ceasuri" nu reprezintă o piață distinctă, ci trebuie examinată împreună cu piața primară.

60 Comisia ar fi putut în mod legitim să stabilească o legătură între piața primară a fabricării și a vânzării de ceasuri de lux și cele două piețe postvânzare [a se vedea în special decizia atacată, alineatul (18)]. Reclamanta s-ar limita să își manifeste dezacordul față de aprecierea Comisiei, fără a prezenta vreun element de probă sau vreun argument care să demonstreze că această apreciere ar fi eronată.

61 Potrivit Comisiei, concluzia sa din decizia atacată privind piața relevantă se întemeiază deopotrivă pe informațiile furnizate de reclamantă în plângere și pe rezultatele propriei investigații. Pe de altă parte, Comisia ar menționa în decizia atacată date specifice referitoare la piața produselor relevantă, în special privind piețele postvânzare de întreținere și de reparare, pe de o parte, și ale componentelor și pieselor de schimb, pe de altă parte [decizia atacată, alineatele (19)-(26) și notele de subsol nr. 15 și nr. 18-20].

62 Intervenienta susține că, la alineatul (22) din decizia atacată, Comisia a putut în mod întemeiat să conchidă că, pentru client, costul serviciilor postvânzare pe durata de viață a ceasurilor era un cost minor în comparație cu costul inițial al ceasului însuși și că era considerat de consumator ca fiind un element relativ lipsit de importanță în prețul total. Experiența intervenientei ar arăta că, pentru cumpărătorul unui ceas, costurile de service și de reparare nu constituie o preocupare imediată și primară. De asemenea, serviciile postvânzare pentru ceasurile de marcă de înaltă calitate, foarte tehnice, ar avea caracteristici specifice de care ar trebui să se țină seama. Fiecare ceas ar conține un număr foarte mare de componente și, pentru fiecare model de ceasuri, aceste componente ar fi diferite. Prin urmare, competența, expertiza și instrumentele necesare pentru reparația acestui tip de ceasuri ar fi foarte importante.

63 În plus, intervenienta susține că, pentru fiecare marcă, este de cea mai mare importanță să se asigure o calitate ridicată a serviciului postvânzare și a lucrărilor de reparație, întrucât consumatorii percep aceste servicii ca fiind incluse în calitatea ceasului însuși. Potrivit experienței intervenientei, această calitate nu poate fi garantată decât prin intermediul unei formări extinse, al unui echipament, al unor instrucțiuni și al unui control care necesită o investiție importantă din partea sa.

64 Așadar, intervenienta este de acord cu poziția Comisiei potrivit căreia piețele postvânzare ale reparării și ale pieselor de schimb nu sunt piețe din aval distincte. Dimpotrivă, ar fi vorba despre părți accesorii pieței primare, supusă unei concurențe intense, de care acestea ar fi total dependente.

Aprecierea Tribunalului

65 Potrivit unei jurisprudențe constante, controlul instanței Uniunii asupra exercitării de către Comisie a puterii discreționare care îi este recunoscută în soluționarea plângerilor nu trebuie să conducă la substituirea aprecierii Comisiei cu propria apreciere, ci urmărește să verifice că decizia în litigiu nu se bazează pe fapte inexacte din punct de vedere material și că nu este afectată de vreo eroare de drept și nici de vreo eroare vădită de apreciere sau de un abuz de putere (Hotărârea Tribunalului din 14 februarie 2001, SEP/Comisia, T-115/99, Rec., p. II-691, punctul 34, și Hotărârea Piau/Comisia, punctul 26 de mai sus, punctul 81).

66 De asemenea, în măsura în care implică aprecieri economice complexe din partea Comisiei, definiția pieței în cauză, a pieței vizate sau a pieței relevante ar putea face obiectul numai al unui control restrâns al instanței Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 17 septembrie 2007, Microsoft/Comisia, T-201/04, Rep., p. II-3601, punctul 482, și Hotărârea Tribunalului din 7 mai 2009, NMV și alții/Comisia, T-151/05, Rep., p. II-1219, punctul 53).

67 Astfel, noțiunea de piață relevantă implică faptul că poate să existe o concurență efectivă între produsele sau serviciile care fac parte din această piață, ceea ce presupune un grad suficient de interschimbabilitate în vederea aceleiași utilizări între toate produsele sau serviciile care fac parte din aceeași piață (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 13 februarie 1979, Hoffmann-La Roche/Comisia, 85/76, Rec., p. 461, punctul 28, și Hotărârea Tribunalului din 30 ianuarie 2007, France Télécom/Comisia, T-340/03, Rep., p. II-107, punctul 80). Interschimbabilitatea sau substituibilitatea nu se apreciază numai din perspectiva caracteristicilor obiective ale produselor sau ale serviciilor în cauză, ci este de asemenea necesar să se ia în considerare condițiile de concurență și structura cererii și a ofertei de pe piață (Hotărârea Curții din 9 noiembrie 1983, Michelin/Comisia, 322/81, Rec., p. 3461, punctul 37, și Hotărârea Tribunalului din 17 decembrie 2003, British Airways/Comisia, T-219/99, Rec., p. II-5917, punctul 91).

68 De asemenea, din Comunicarea Comisiei privind definirea pieței relevante în sensul dreptului comunitar al concurenței (JO 1997, C 372, p. 5, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 60, punctul 7) rezultă că „[o] piață relevantă a produsului cuprinde toate produsele și/sau serviciile pe care consumatorul le consideră interschimbabile sau substituibile, datorită caracteristicilor, prețului și utilizării căreia acestea îi sunt destinate”.

69 Conform comunicării menționate, analizarea substituibilității la nivelul cererii atrage după sine o determinare a gamei de produse considerate de consumator substituibile. Un mod de a realiza această determinare este un experiment speculativ care presupune o variație ipotetică mică, dar durabilă a prețurilor relative și care evaluează reacțiile probabile ale clienților la respectiva creștere a prețurilor. La punctul 17 din această comunicare, Comisia precizează:

„[Î]ntrebarea care se pune este dacă clienții părților s-ar orienta spre produse substituibile ușor accesibile […] în cazul unei creșteri mici (de la 5% la 10%), dar permanente a prețurilor relative pentru produsele respective din zona în cauză. În cazul în care substituibilitatea este suficientă pentru a face neprofitabilă mărirea prețurilor din cauza scăderii vânzărilor, produse substituibile […] se includ în piața relevantă.”

70 În plus, potrivit punctului 56 din comunicarea menționată:

„Există anumite domenii în care aplicarea principiilor menționate anterior trebuie realizată cu precauție. Acesta este cazul în care se analizează piețele primare și secundare, în special atunci când comportamentul întreprinderilor la un moment dat trebuie analizat în temeiul articolului [82 CE]. Metoda de definire a piețelor este aceeași, adică este necesară evaluarea reacțiilor clienților, în termeni de comportament de cumpărare, la variațiile prețurilor relative, dar ținând seama, în același timp, de eventualele constrângeri asupra substituției impuse de condițiile de pe piețele conexe. O definire restrânsă a pieței produselor secundare, de exemplu, a pieței pieselor de schimb, ar

putea rezulta atunci când compatibilitatea cu produsul primar este importantă. Problemele de identificare a unor produse secundare compatibile, precum și existența prețurilor ridicate și un ciclu de viață lung al produselor primare ar putea face profitabile creșterile prețurilor relative ale produselor secundare. O definire diferită a pieței ar putea [interveni] în cazul în care este posibilă o substituție semnificativă între produsele secundare sau în cazul în care caracteristicile produselor primare [fac posibile] reacții rapide și directe ale consumatorilor la creșterile prețurilor relative ale produselor secundare."

71 În speță, Comisia a arătat, înainte de a efectua examinarea *prima facie* a existenței practicilor anticoncurențiale care fac obiectul plângerii [decizia atacată, alineatele (27)-(42)], că presupunea că exista o piață primară a produselor, piața ceasurilor de lux sau de prestigiu, și două piețe postvânzare, cea a serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor de lux sau de prestigiu și cea a pieselor de schimb pentru ceasurile respective [decizia atacată, alineatul (15)]. Pe baza analizei sale *prima facie*, Comisia a considerat că cele două piețe postvânzare nu constituiau piețe relevante separate, ci trebuiau să fie luate în considerare împreună cu piața primară [decizia atacată, alineatul (17)].

72 Reclamanta invocă, în esență, două critici privind aceste constatări. Pe de o parte, reclamanta consideră că Comisia a substituit în mod eronat noțiunea „ceasuri care merită reparate", pe care o utilizase în cursul procedurii administrative, cu noțiunea „ceasuri de lux sau de prestigiu". Pe de altă parte, aceasta susține că Comisia a considerat în mod eronat că piața serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor și „piața pieselor de schimb" nu reprezintă piețe separate, ci trebuie examinate împreună cu piața ceasurilor de lux sau de prestigiu. Reclamanta afirmă de asemenea că piesele de schimb specifice anumitor mărci nu sunt substituibile, astfel încât fiecare producător deține o poziție de monopol în ceea ce privește piesele de schimb specifice pe care le produce.

Cu privire la prima critică, întemeiată pe o substituire eronată a noțiunii „ceasuri care merită reparate” cu noțiunea „ceasuri de lux sau de prestigiu”

73 În ceea ce privește prima critică a reclamantei, în primul rând trebuie subliniat că însăși reclamanta a arătat, la pagina 5 din plângere, că cererea de piese de schimb nu există decât „pentru ceasurile scumpe”, întrucât, în cazul unui defect, ceasurile mai ieftine sunt înlocuite pur și simplu cu un alt ceas. În al doilea rând, în scrisoarea sa din 30 ianuarie 2008, reclamanta arată că ceasurile vizate de plângerea sa au un „preț de nou” cuprins între 1 500 și 4 000 de euro, în timp ce, potrivit unui expert citat de Comisie în poziția provizorie, funcția esențială a unui ceas, cu alte cuvinte, măsurarea timpului, este pe deplin și în mod precis îndeplinită de aparate al căror preț este de aproximativ 25 de euro.

74 Or, întrucât prețul ceasurilor care se încadrează în gama indicată de reclamantă este de 60 până la 160 de ori mai mare decât prețul ceasurilor mai ieftine care îndeplinesc totuși funcția lor principală în mod fiabil, Tribunalul apreciază că, prin faptul că a considerat că ceasurile vizate de plângere sunt „ceasuri de lux sau de prestigiu”, Comisia nu a săvârșit nicio eroare.

75 Prin urmare, este necesar să se respingă prima critică a reclamantei.

Cu privire la a doua critică, întemeiată pe neexaminarea separată a pieței serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor și a pieței pieselor de schimb

76 Prin intermediul celei de a doua critici, reclamanta obiectează că Comisia nu a analizat piața serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor și cea sau cele ale pieselor de schimb ca fiind piețe relevante separate, ci le-a examinat împreună cu piața ceasurilor de lux sau de prestigiu, ca un tot. În plus, reclamanta reproșează Comisiei că nu a ținut seama în decizia atacată de faptul că piesele de schimb specifice anumitor mărci nu sunt substituibile.

77 În ceea ce privește aceste piețe postvânzare, Comisia a făcut următoarele constatări generale în decizia atacată:

„(d) Piețe postvânzare

(17) Astfel cum s-a explicat la alineatul (15) de mai sus, Comisia a examinat două piețe postvânzare: cea a serviciilor postvânzare (reparare și întreținere) și cea a pieselor de schimb, cele două piețe fiind considerate drept exemple-tip de piețe postvânzare. Aprecierea *prima facie* a situației pe piața primară a producției și vânzării de ceasuri de lux sau de prestigiu, precum și pe piețele postvânzare conduce la concluzia potrivit căreia piețele postvânzare nu trebuie să fie considerate ca fiind piețe de produse relevante distincte, ci trebuie să fie examinate împreună cu piața primară […]

(18) Pe de altă parte, chiar dacă se presupune că trebuie să se considere aceste piețe ca fiind piețe relevante distincte, faptul că piața primară pare a fi concurențială determină improbabilitatea foarte mare a existenței unor posibile efecte anticoncurențiale. În special, creșterile de prețuri pe piețele postvânzare au tendința de a nu fi rentabile din cauza impactului lor asupra vânzărilor pe piața primară, cu excepția situației în care nu se produce o diminuare de preț pe piața primară pentru a compensa prețurile mai ridicate pe piețele postvânzare. Prin urmare, sunt șanse foarte mari ca concurența pe piața primară să asigure un preț global competitiv pentru pachetul de produse și de servicii atât pe piața primară, cât și pe piețele postvânzare (chiar dacă clienții nu și-au bazat alegerea pe calcule precise privind durata de viață)."

— Cu privire la examinarea privind piața pieselor de schimb

78 Mai întâi, trebuie examinată constatarea Comisiei potrivit căreia piața pieselor de schimb pentru ceasurile de lux sau de prestigiu nu reprezintă o piață relevantă separată. În această privință, Comisia a făcut următoarele afirmații:

„(ii) Componente și piese de schimb pentru ceasurile de lux sau de prestigiu

(23) Astfel cum s-a arătat mai sus, piața postvânzare a componentelor ceasurilor de lux sau de prestigiu pare să depindă de piața primară a acestor ceasuri și este strâns legată de aceasta. Constatarea respectivă este în opoziție cu concluziile deduse de [reclamantă], care consideră că, în cauză, piața pieselor de schimb este o piață distinctă […]

(24) În plus, Comisia a ținut seama de faptul că este posibil ca o piață postvânzare care constă în produse secundare (piese de schimb) ale unei mărci de produse primare să nu fie o piață relevantă în două situații: în primul rând, atunci când consumatorul are posibilitatea de a se orienta spre produsele secundare ale unui alt producător și, în al doilea rând, atunci când este posibil să se schimbe produsul primar și, așadar, să se evite prețuri mai mari pe piața postvânzare. Este evident că, în cauză, consumatorii nu sunt blocați fără a avea posibilitatea de a se orienta spre un alt produs primar sau secundar.

(25) Referitor la posibilitatea de a se orienta spre produsele secundare ale unui alt producător, trebuie să se constate că [reclamanta] nu a reușit să furnizeze o explicație completă, precisă și coerentă privind întinderea și limitele substituibilității pieselor de schimb pentru ceasurile de lux sau de prestigiu.

(26) Cu toate acestea, în ceea ce privește posibilitatea de a se orienta spre un alt produs primar, potențialii cumpărători de ceasuri de lux sau de prestigiu sunt pe deplin liberi să aleagă dintre numeroase mărci existente de ceasuri de lux sau de prestigiu care se află în concurență. În privința clienților care posedă deja asemenea ceasuri, în principiu, aceștia au posibilitatea de a schimba produsul primar, în principal ca urmare a faptului că multe ceasuri de lux sau de prestigiu pot avea valori reziduale mari pe numeroase piețe de second-hand, iar costurile aferente schimbării nu determină nicio investiție, precum formarea, schimbarea obișnuințelor, a instalațiilor, a programelor informatice etc., ceea ce face schimbarea cu atât mai ușoară. Ținând seama de cele de mai sus, rezultă că respectivii consumatori au la dispoziție o gamă largă de posibilități de a se orienta, fără suportarea unor costuri suplimentare, de la un produs primar spre un altul."

79 Astfel, potrivit constatării generale care figurează la alineatul (24) din decizia atacată, piața pieselor de schimb pentru produsele primare ale unei anumite mărci nu poate reprezenta o piață relevantă separată în două ipoteze: în primul rând, în cazul în care consumatorul se poate orienta spre piesele de schimb fabricate de un alt producător; în al doilea rând, în cazul în care consumatorul se poate orienta spre un alt produs primar pentru a evita o creștere a prețurilor pe piața pieselor de schimb.

80 Trebuie subliniat că reclamanta nu contestă această constatare generală ca atare. Pe de altă parte, Tribunalul consideră că ea este compatibilă cu jurisprudența citată la punctul 67 de mai sus și cu comunicarea privind definirea pieței relevante, cu condiția totuși să se demonstreze că, în situația unei creșteri moderate și permanente a prețului produselor secundare, un număr suficient de consumatori s-ar orienta spre alte produse, primare sau secundare, pentru a face această creștere nerentabilă.

81 Prin urmare, trebuie să se examineze afirmațiile, făcute de Comisie în decizia atacată, referitoare la aplicarea testului pe care a intenționat să îl stabilească la alineatul (24) din decizia menționată.

82 Cu titlu introductiv, trebuie observat că, chiar dacă, în restul deciziei atacate, Comisia a vizat „piața pieselor de schimb" ca fiind o singură piață postvânzare [a se vedea decizia atacată, în special alineatele (17) și (23)], la alineatul (24) din decizia atacată a examinat situațiile în care o „piață de [piese de schimb] ale unei mărci de produse primare" putea să nu reprezinte o piață relevantă separată.

83 Trebuie să se constate, așadar, că alineatele (24)-(26) din decizia atacată se referă la două aspecte parțial distincte ale definiției pieței relevante. În primul rând, este vorba despre problema dacă toate piesele de schimb pentru ceasurile de lux sau de prestigiu formează o singură piață sau reprezintă un mare număr de piețe, piesele de schimb specifice mărcilor constituind piețe separate. Elementele privind această problemă – posibilitatea consumatorului de a se orienta spre piesele de schimb fabricate de alți producători pentru a evita o creștere de prețuri aplicată de un anumit producător – sunt analizate de Comisie la alineatul (25) din decizia atacată. În al doilea rând, este vorba despre problema dacă piața pieselor de schimb sau numeroasele piețe ale pieselor de schimb trebuie analizate ca fiind piețe relevante separate sau dacă trebuie să fie examinate împreună cu piața primară a ceasurilor de lux sau de prestigiu, ca o singură piață relevantă unificată. Elementele referitoare la această problemă – privind posibilitatea consumatorului de a se orienta spre un alt produs primar pentru a evita o creștere a prețului pieselor de schimb ale unui anumit producător – sunt examinate de Comisie la alineatul (26) din decizia atacată.

84 În primul rând, în ceea ce privește posibilitatea consumatorului de a se orienta spre piesele de schimb fabricate de alți producători, trebuie să se constate de la bun început că, potrivit jurisprudenței și comunicării privind definirea pieței relevante citate la punctele 67-70 de mai sus, problema existenței unei asemenea posibilități și, așadar, cea dacă este vorba despre o singură piață a pieselor de schimb sau despre un mare număr de piețe de piese de schimb specifice anumitor mărci depinde în principal de existența unui grad suficient de substituibilitate a pieselor de schimb fabricate de diferiți producători.

85 În această privință, din textul deciziei atacate rezultă că Comisia a ales să nu ia poziție în mod expres în ceea ce privește substituibilitatea pieselor de schimb fabricate de diferiți producători, în măsura în care, la alineatul (25) din decizia atacată, aceasta

s-a limitat să constate că „[reclamanta] nu a reușit să furnizeze o explicație completă, precisă și coerentă privind întinderea și limitele substituibilității pieselor de schimb pentru ceasurile de lux sau de prestigiu."

86 Această abordare contrastează cu poziția provizorie, în care Comisia a afirmat în mod explicit că, în general, nu există substituibilitate între piesele de schimb care aparțin unor mărci diferite, ca urmare a diferențelor privind dimensiunea, designul și alți factori. Astfel, potrivit poziției provizorii, fabricanții de ceasuri de lux sau de prestigiu sunt singurii furnizori de game specifice de piese de schimb pentru propriile mărci.

87 De asemenea, intervenienta a declarat că componentele fiecărui ceas erau diferite și că o mare parte a pieselor de schimb pentru ceasurile sale nu erau interschimbabile cu piesele fabricate de alți producători, ca urmare a lipsei de compatibilitate cu produsele primare.

88 În plus, din dosar rezultă că reclamanta a prezentat, în cursul procedurii administrative, copii ale deciziei autorităților elvețiene pentru concurență în cazul ETA SA Manufacture horlogère suisse (Repertoriul deciziilor și comunicărilor autorităților elvețiene pentru concurență, 2005/1, p. 128) și ale unei poziții provizorii, din data de 12 iulie 2002, a autorității olandeze pentru concurență, referitoare la o plângere asemănătoare cu cea pe care reclamanta a depus-o la Comisie. Autoritatea olandeză pentru concurență a considerat că „piesele de schimb ale ceasurilor vizate [erau] conexe mărcii și nu [erau] substituibile", astfel încât existau numeroase piețe, și anume, câte o piață pentru produsele de schimb specifice care aparțin fiecărei mărci. Autoritățile elvețiene pentru concurență au considerat că componentele ceasurilor, compatibile cu o anumită familie de ceasuri, nu erau substituibile cu componentele compatibile cu alte familii, astfel încât componentele și piesele de schimb fabricate de ETA aparțineau unui mare număr de piețe relevante.

89 Independent de problema dacă aceste elemente trebuiau luate în considerare de Comisie în decizia atacată sau dacă sunt de natură să infirme aprecierea Comisiei, trebuie să se constate că posibilitatea consumatorului de a se orienta spre piesele de schimb fabricate de un alt producător pentru a evita o creștere de preț al pieselor de schimb nu era stabilită în nicio parte a deciziei atacate. Prin urmare, Comisia nu era îndreptățită să se întemeieze pe această ipoteză în cadrul definirii pieței relevante în cauză.

90 În plus, nu se poate exclude faptul că, în cazul în care Comisia ar fi decis să ia poziție în ceea ce privește substituibilitatea pieselor de schimb, aceasta ar fi ajuns la concluzia, în special pe baza aprecierii sale din poziția provizorie și a elementelor de fapt pe care le cuprindeau decizia autorităților elvețiene pentru concurență și poziția provizorie a autorității olandeze pentru concurență, că, în general, nu există substituibilitate între piesele de schimb aparținând diferitelor mărci, astfel încât nu poate exista o concurență efectivă între piesele respective, cel puțin în ceea ce privește piesele specifice anumitor mărci.

91 În al doilea rând, trebuie examinată constatarea Comisiei potrivit căreia consumatorii pot evita creșterea prețului pieselor de schimb orientându-se spre un alt produs primar.

92 În primul rând, potrivit deciziei atacate, această posibilitate există chiar dacă consumatorul posedă deja un ceas de lux sau de prestigiu, întrucât acest ceas poate avea o valoare reziduală mare pe piața de second-hand. În plus, această posibilitate ar fi facilitată de faptul că nu ar implica, în special, nicio formare, nicio schimbare a obișnuințelor, nicio instalație și niciun program informatic.

93 Mai întâi, trebuie subliniat că, datorită complexității reparării și întreținerii ceasurilor, cererea pentru piesele de schimb nu provine, în principiu, de la utilizatorii de ceasuri, ci de la specialiștii care furnizează aceste servicii. Așadar, din punctul de vedere al consumatorului, o creștere a prețului pieselor de schimb ar fi în mod normal integrată în prețul acestor servicii.

94 În continuare, trebuie să se constate că, în cadrul analizei care duce la concluzia privind posibilitatea consumatorului de a se orienta spre un alt produs primar, Comisia nu ia în considerare deloc constatarea sa de la alineatul (22) din decizia atacată, potrivit căreia costul serviciilor postvânzare pe durata de viață a ceasurilor este un cost minor în comparație cu costul inițial al însuși ceasului de lux sau de prestigiu și consumatorul îl consideră un element relativ lipsit de importanță în prețul total.

95 În această privință, din documentele depuse la cererea Tribunalului și din declarațiile intervenientei rezultă că, pe o perioadă de 10 ani, costul total al serviciilor de reparare și de întreținere a acestor ceasuri rămâne, pentru cea mai mare parte a modelelor, sub 5 % din prețul de cumpărare al ceasului nou. În plus, trebuie subliniat că prețul pieselor de schimb este integrat în mod normal în acest cost, astfel încât reprezintă un procentaj și mai limitat din prețul de cumpărare al ceasului nou. Prin urmare, rezultă că o creștere moderată a prețului pieselor de schimb rămâne o sumă neglijabilă în raport cu prețul unui ceas de lux sau de prestigiu nou.

96 Or, acest element este de natură să compromită validitatea constatării Comisiei privind posibilitatea consumatorului de a se orienta spre un alt produs primar. Astfel, Comisia nu demonstrează că un consumator ar putea în mod rezonabil să aleagă să se orienteze spre un alt produs primar în scopul de a evita o creștere a prețului serviciilor de reparare și de întreținere care rezultă dintr-o creștere moderată a prețului

pieselor de schimb, ținând seama de faptul că achiziționarea unui alt produs primar implică un cost substanțial mai mare.

97 Indicarea de către Comisie a existenței unei piețe de second-hand pentru ceasuri nu poate remedia această omisiune din aprecierea sa. Comisia se limitează să indice, la alineatul (26) din decizia atacată, că, „în principiu, este posibil de a se orienta spre un alt produs primar, în principal ca urmare a faptului că multe ceasuri de lux sau de prestigiu pot avea valori reziduale mari pe numeroase piețe de second-hand".

98 În această privință, Comisia nu afirmă că toate sau cel puțin majoritatea ceasurilor de lux sau de prestigiu au o valoare reziduală mare pe piața de second-hand. În consecință, din decizia atacată rezultă că o vânzare a unui ceas de lux sau de prestigiu la un preț rezonabil pe piața de second-hand nu este decât o posibilitate. Mai mult, Comisia nu a examinat deloc problema dacă, chiar în cazul unei vânzări pe piața de second-hand, diferența dintre prețul primit și prețul plătit pentru un alt ceas – și, așadar, pierderea suferită de consumator care rezultă din schimbarea ceasului – rămâne inferioară sumei care ar putea fi economisită evitând astfel o creștere moderată a prețului pieselor de schimb ale unei anumite mărci.

99 Se impune a se adăuga că, pentru a vinde un ceas pe piața de second-hand, trebuie să se asigure în principiu faptul că acesta este într-o stare bună. Prin urmare, în principiu, consumatorul trebuie să repare un ceas înainte de a-l vinde, în caz contrar cumpărătorul fiind cel care trebuie să își asume costul unei asemenea reparații, ceea ce are efect, în orice caz, asupra prețului de vânzare primit de consumator. Prin urmare, teza Comisiei potrivit căreia consumatorul poate evita o creștere a prețului pieselor de schimb prin vânzarea ceasului său pe piața de second-hand și prin cumpărarea unui alt ceas este lipsită de orice plauzibilitate prin faptul că o creștere a prețului pieselor de schimb trebuie să fie în orice caz acceptată de consumator.

100 În sfârșit, Comisia consideră, la alineatul (26) din decizia atacată, că aceste costuri ale unei schimbări cu un alt produs primar nu implică nicio investiție cum ar fi formarea, schimbarea obișnuințelor, a instalațiilor sau a programelor informatice, ceea ce face o asemenea schimbare și mai facilă.

101 Trebuie subliniat în această privință că Comisia a ales să vizeze piața pieselor de schimb din punctul de vedere al consumatorului final (utilizatorul ceasului). Or, utilizarea unui asemenea bun de consum nu implică de obicei nicio investiție în formări, schimbări de obișnuințe, instalații sau programe informatice. Prin urmare, Comisia nu poate să considere în mod valabil că lipsa necesității unor asemenea investiții facilitează schimbarea cu un alt produs primar.

102 Pe baza celor de mai sus, trebuie să se conchidă în sensul că, la alineatul (26) din decizia atacată, Comisia nu a demonstrat că respectivii consumatori care posedă deja ceasuri de lux sau de prestigiu pot în mod rezonabil să se orienteze spre un alt produs primar pentru a evita o creștere a prețului pieselor de schimb. Elementele invocate de Comisie nu indică decât o posibilitate pur teoretică de orientare spre un alt produs primar, ceea ce nu poate fi suficient pentru o demonstrație în vederea definirii pieței relevante. Astfel, aceasta se întemeiază pe conceptul existenței unei concurențe efective, presupunând că un număr suficient de consumatori s-ar orienta în mod real spre un alt produs primar, în cazul unei creșteri moderate a prețului pieselor de schimb, pentru a face o asemenea creștere nerentabilă (a se vedea punctele 67, 69 și 70 de mai sus).

103 În al doilea rând, trebuie examinat efectul afirmației de la alineatul (26) și de la nota de subsol nr. 27 din decizia atacată, potrivit căreia cumpărătorii potențiali de ceasuri de lux sau de prestigiu pot alege în mod liber dintre numeroasele mărci de ceasuri de lux sau de prestigiu existente care se află în concurență. În această privință, Comisia

a arătat în ședință că elementele evocate în decizia atacată referitor la consumatorii care posedă deja ceasuri nu reprezintă temeiul principal al concluziei privind definiția pieței relevante. Aceasta susține că motivul pentru care trebuie să se analizeze împreună piața primară și piețele postvânzare ca fiind o singură piață unificată („piață de sistem") este că majorările de prețuri pe piețele postvânzare ar avea drept consecință deplasarea cererii spre produsele celorlalți fabricanți pe piața primară, ceea ce ar face o asemenea creștere nerentabilă.

104 Trebuie arătat că acest demers este compatibil cu jurisprudența, întrucât, în cadrul definirii pieței relevante, nu este necesar să se limiteze examinarea numai la caracteristicile obiective ale produselor sau ale serviciilor în cauză, ci trebuie să se ia în considerare și condițiile de concurență și structura cererii și a ofertei pe piață (a se vedea punctul 67 de mai sus).

105 Cu toate acestea, din jurisprudența citată la punctul 67 de mai sus și din comunicarea privind definirea pieței relevante rezultă că, pentru ca piața primară și piețele postvânzare să fie analizate împreună, eventual ca o singură piață unificată sau „piață de sistem", trebuie demonstrat, în ipoteza avută în vedere de Comisie (a se vedea punctul 103 de mai sus), că un număr suficient de consumatori s-ar orienta spre celelalte produse primare, în situația unei creșteri moderate a prețurilor produselor sau serviciilor care aparțin piețelor postvânzare, pentru a face o asemenea creștere nerentabilă (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 1991, Hilti/Comisia, T-30/89, Rec., p. II-1439, punctul 75). Cu alte cuvinte, contrar a ceea ce Comisia a sugerat la alineatul (26) și la nota de subsol nr. 27 din decizia atacată, numai posibilitatea consumatorului de a alege dintre numeroasele mărci ale produsului primar existente nu este suficientă pentru analizarea pieței primare și a piețelor postvânzare ca fiind o singură piață, dacă nu se stabilește că această alegere este făcută în special în funcție de condițiile de concurență de pe piața secundară.

106 Or, în speță, Comisia nu a demonstrat, în decizia atacată, că majorările de prețuri ale unui anumit fabricant pe piețele postvânzare ar fi avut vreo influență asupra volumului vânzărilor sale pe piața primară. Dimpotrivă, aceasta a subliniat în mod repetat că respectivul cost al serviciilor de întreținere și de reparare (în care este inclus prețul pieselor de schimb) este minor și lipsit de importanță în raport cu prețul inițial al însuși ceasului de lux sau de prestigiu (a se vedea punctul 94 de mai sus). Potrivit afirmației Comisiei de la nota de subsol nr. 27 din decizia atacată, acest cost rămâne minor în raport cu prețul inițial, chiar dacă se are în vedere întreaga durată de viață a produsului, astfel încât este puțin probabil ca potențialii cumpărători să calculeze acest cost pentru întreaga durată de viață a produsului primar. Comisia conchide, la aceeași notă de subsol, că „consumatorul nu consideră costul serviciilor postvânzare drept un criteriu la alegerea unui ceas".

107 Așadar, din cele de mai sus rezultă că nu s-a demonstrat de către Comisie că respectivii consumatorii care posedă deja ceasuri de lux sau de prestigiu pot să se orienteze în mod rezonabil spre un alt produs primar pentru a evita o creștere a prețului pieselor de schimb și nici că, în general, prețul pieselor de schimb influențează concurența dintre produsele primare. Prin urmare, aceasta nu a demonstrat că o majorare moderată a prețului pieselor de schimb de către un anumit producător ar cauza o deplasare a cererii spre ceasurile celorlalți producători, făcând o asemenea creștere nerentabilă. Astfel, Comisia a săvârșit o eroare vădită de apreciere examinându-i ca făcând parte dintr-o singură piață.

108 Această concluzie este coroborată de faptul că, astfel cum rezultă din decizia autorităților elvețiene pentru concurență în cazul ETA SA Manufacture horlogère suisse, ETA este cel mai mare fabricant de componente și de piese de schimb pentru ceasuri elvețiene – inclusiv de lux sau de prestigiu. Totuși, această societate nu fabrică ceasuri întregi. Or, potrivit jurisprudenței, în cazul în care anumiți operatori economici sunt specializați și nu sunt activi decât pe piața postvânzare a unei piețe primare, acest fapt constituie în sine un indiciu serios al existenței unei piețe specifice (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea Hilti/Comisia, punctul 105 de mai sus, punctul 67).

109 În consecință, trebuie să se considere că nu se poate exclude că, în lipsa acestei erori și în cazul în care ar fi luat în considerare constatarea sa, care figurează în poziția provizorie, privind lipsa generală de substituibilitate între piesele de schimb aparținând diferitelor mărci, precum și elementele furnizate de reclamantă în această privință (a se vedea punctele 86, 88 și 89 de mai sus), Comisia ar fi conchis în sensul existenței unor piețe relevante separate reprezentate de piesele de schimb specifice mărcilor, în funcție de substituibilitatea lor.

— Cu privire la examinarea privind piața serviciilor de reparare și de întreținere

110 În ceea ce privește piața serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor, trebuie examinată problema dacă concluzia Comisiei de la alineatul (17) din decizia atacată, potrivit căreia piața respectivă nu trebuie să fie considerată ca o piață relevantă separată, este justificată de considerațiile menționate la alineatele (19)-(22) din decizia atacată.

111 La aceste ultime alineate, Comisia a făcut următoarele afirmații:

„(i) Întreținerea și repararea postvânzare

(19) Rezultă că evoluția naturală a pieței caracterizată prin reapariția cererii de mecanisme complexe în sectorul ceasurilor de lux sau de prestigiu a determinat

majoritatea grupurilor de producători de asemenea ceasuri să își modifice politica și să nu autorizeze întreținerea și repararea acestor ceasuri decât în cadrul sistemului lor de distribuție selectivă. În acești ultimi douăzeci de ani, fabricanții de ceasuri de lux sau de prestigiu au adoptat această strategie specifică pentru furnizarea serviciilor postvânzare menționate, unii după alții, în funcție de prioritatea acordată de fiecare producător individual în segmentul produselor de lux.

(20) Comisia arată că fabricanții de ceasuri consideră întreținerea și repararea postvânzare ca fiind un serviciu accesoriu distribuției de ceasuri, ceea ce este atestat în special de cuantumul veniturilor fabricanților de ceasuri pe piața menționată. Acest cuantum nu este important și reprezintă în medie o mică parte a veniturilor totale încasate. În plus, fabricanții de ceasuri de lux sau de prestigiu consideră stabilirea unei rețele de servicii postvânzare de o înaltă calitate, omogene și uniforme ca un element esențial orientat de cererea clientelei și ca o componentă fundamentală care face parte integrantă din strategia lor de concurență pe piața primară. În opinia acestor fabricanți, produsul primar și-ar pierde din valoarea pe care o are în fața clienților în cazul în care imaginea sa ar fi asociată cu orice altceva decât cu o întreținere postvânzare de înaltă ținută, proprie mărcii, realizată fie de înșiși fabricanții de ceasuri, fie de centrele de service autorizate.

(21) În ceea ce privește ceasornicarii independenți, se pare că aceștia nu sunt întotdeauna capabili să îndeplinească criteriile de selecție în materie de calitate stabilite de fabricanții de ceasuri pentru atelierele lor de reparare autorizate […] Pe de altă parte, potrivit anumitor fabricanți de ceasuri, aproape 30 % din reparațiile efectuate în centrele lor de servicii postvânzare privesc daunele cauzate de reparații neadecvate și greșite realizate de ceasornicari care nu au cunoștințele și competențele corespunzătoare.

(22) Trebuie subliniat de asemenea că o altă particularitate a produsului în cauză constă în faptul că respectivul cost pentru clientul serviciilor postvânzare de-a lungul duratei de viață a unui ceas de lux sau de prestigiu este minim în raport cu costul inițial al ceasului însuși, iar clientul îl va considera, așadar, ca un element relativ minor al prețului «pachetului» global."

112 În primul rând, trebuie amintit (a se vedea punctul 108 de mai sus) că, în cazul în care anumiți operatori economici sunt specializați și nu sunt activi decât pe piața conexă unei piețe primare sau pe piața postvânzare, acest fapt constituie în sine un indiciu serios al existenței unei piețe specifice.

113 Or, în cursul procedurii administrative, reclamanta a susținut că faptul că ceasornicarii independenți, care reprezintă o profesie, nu sunt activi pe piața ceasurilor, ci numai pe piața serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor, constituie în sine o indicație privind existența unei piețe separate a serviciilor menționate. Comisia a omis să ia în considerare acest indiciu serios invocat de reclamantă.

114 În al doilea rând, trebuie observat că, chiar dacă împrejurările din cauză sunt foarte specifice, având în vedere faptul că este vorba, pe de o parte, despre o piață de produse și, pe de altă parte, despre o piață de servicii postvânzare, Comisia nu poate să nu țină seama de jurisprudența privind definirea pieței relevante atunci când alege să ia în considerare piața postvânzare împreună cu piața primară, eventual ca o singură piață relevantă.

115 Or, cu excepția indicației potrivit căreia costul serviciilor postvânzare este minim în raport cu costul inițial al unui ceas de lux sau de prestigiu, niciuna dintre considerațiile enumerate de Comisie la alineatele (19)-(22) din decizia atacată nu se referă la elementele menționate de jurisprudența amintită la punctul 67 de mai sus și nici, pe de altă parte, la cele care figurează în comunicarea privind definirea pieței relevante (a se vedea punctele 68-70 de mai sus).

116 În plus, trebuie să se arate că nu a fost efectuată de Comisie analiza pe care o considera drept cea mai pertinentă în ceea ce privește piața sau pieţele pieselor de schimb, și anume, *mutatis mutandis*, cea care urmărește să stabilească dacă consumatorii pot evita o creștere a prețului serviciilor de reparare și de întreținere orientându-se spre produsele primare ale altor fabricanți.

117 În al treilea rând, trebuie amintit că, potrivit alineatului (22) din decizia atacată, costul serviciilor postvânzare era minor în raport cu costul inițial al ceasului însuși și că, potrivit notei de subsol nr. 27 din decizia atacată, „consumatorul nu consider[a] costul serviciilor postvânzare drept un criteriu la alegerea unui ceas”.

118 Prin urmare, având în vedere aceste elemente și lipsa altei demonstrații, în decizia atacată, care să ia în considerare criteriile stabilite de jurisprudență și de comunicarea privind definirea pieței relevante (citate la punctele 67-70 de mai sus), Tribunalul consideră că nu s-a stabilit de către Comisie că o creștere moderată a prețurilor pe piața serviciilor ar cauza o deplasare a cererii pe piața ceasurilor de lux sau de prestigiu care

ar putea face o asemenea creștere nerentabilă și nici că, în general, prețul serviciilor influențează concurența între produsele primare.

119 Rezultă că nu se putea conchide de către Comisie, în temeiul afirmațiilor expuse la alineatele (19)-(22) din decizia atacată, că piața serviciilor de reparare și de întreținere nu reprezenta o piață relevantă distinctă, ci, dimpotrivă, trebuia examinată împreună cu piața ceasurilor de lux sau de prestigiu. Prin urmare, în această privință, Comisia a săvârșit o eroare vădită de apreciere.

120 Întrucât constatările Comisiei potrivit cărora piața serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor și cea sau cele a (ale) pieselor de schimb nu reprezentau piețe relevante ce trebuiau examinate separat sunt afectate de erori vădite de apreciere, trebuie examinat dacă, în pofida acestor vicii, Comisia putea să conchidă în mod justificat că nu exista un interes comunitar suficient pentru continuarea investigației.

121 Din decizia atacată rezultă clar că probabilitatea scăzută de existență a unor încălcări ale articolelor 81 CE și 82 CE figurează printre motivele principale care susțin concluzia Comisiei privind lipsa unui asemenea interes. Prin urmare, trebuie examinat dacă definirea eronată a pieței relevante putea să aibă vreun efect asupra constatărilor Comisiei referitoare la probabilitatea existenței unor încălcări ale normelor comunitare de concurență.

3. *Cu privire la încălcarea articolului 81 CE*

Argumentele părților

122 Reclamanta susține că fabricanții de ceasuri elvețiene s-au înțeles în mod efectiv să elimine ceasornicarii independenți de pe piața comunitară a serviciilor de întreținere și de reparare a ceasurilor, încălcând astfel articolul 81 CE. În plus, aceasta consideră că Comisia a săvârșit o eroare considerând că practica ce constă în refuzul de a furniza piese de schimb ceasornicarilor independenți constituie un sistem de distribuție selectivă care beneficiază de exceptarea pe categorii prevăzută în Regulamentul nr. 2790/1999.

123 În ceea ce privește alineatele (27) și (28) din decizia atacată, în care Comisia pretinde că nu a găsit nicio probă privind existența unei practici concertate, reclamanta susține că existența unei asemenea practici este indicată în mod normal nu prin probe directe, ci prin elemente circumstanțiale. Or, în prezenta cauză, pe durata procedurii administrative, reclamanta ar fi furnizat mai multe indicii în această privință. Aceasta ar fi arătat, în primul rând, că majoritatea fabricanților de ceasuri elvețiene întrerupseseră furnizarea de piese de schimb într-o anumită perioadă, în al doilea rând, că aproape toți fabricanții împotriva cărora era îndreptată plângerea aparțineau unor „grupuri" de fabricanți bine organizați și, în al treilea rând, că aceștia se întâlneau în mod regulat pentru abordarea unor probleme de strategie, în calitate de membri ai Fédération Horlogère Suisse (Asociația elvețiană a fabricanților de ceasuri) (FHS). Or, Comisia ar fi omis să ia în considerare aceste elemente și s-ar fi limitat să conteste întinderea perioadei în care a avut loc refuzul efectiv al fabricanților de ceasuri elvețiene de a continua furnizarea pieselor de schimb [decizia atacată, alineatul (16)]. Însăși această contestare de către Comisie ar fi neîntemeiată, întrucât reclamanta furnizase acesteia un document care arată concentrarea în timp a refuzurilor contestate într-un anumit stat membru.

124 În orice caz, potrivit reclamantei, Comisia a conchis în mod eronat că practica în cauză ar putea beneficia de o exceptare de la aplicarea articolului 81 alineatul (1) CE deoarece nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 81 alineatul (3) CE, astfel cum acestea sunt precizate în Regulamentul nr. 2790/1999.

125 Comisia susține că, astfel cum a explicat la alineatele (27) și (28) din decizia atacată, nu a identificat în cursul investigației niciun element de probă care să ateste existența unei practici concertate sau a unui acord între fabricanții de ceasuri de lux sau de prestigiu. Reclamanta nu i-ar fi furnizat nicio informație fiabilă pe care ar fi putut să se bazeze pentru a stabili existența unei încălcări a articolului 81 CE. Dimpotrivă, piața primară a ceasurilor se dovedea a fi concurențială, fapt pe care reclamanta nu l-ar contesta.

126 În ceea ce privește documentul referitor la concentrarea în timp a refuzurilor, depus de reclamantă, Comisia subliniază că acesta a fost redactat de reclamanta însăși, fără ca sursa să fie precizată, și că acesta nu privește decât un singur stat membru. În consecință, documentul menționat nu ar avea nicio valoare probantă. În orice caz, acesta ar demonstra refuzul progresiv de a furniza piese de schimb între 1985 și 2008, reflectând o evoluție naturală a pieței.

127 Comisia susține că sistemul de distribuție selectivă instituit de fabricanții de ceasuri elvețiene este conform dispozițiilor Regulamentului nr. 2790/1999 și că nu există niciun element de probă care să ateste existența de practici contrare articolului 4 litera (a) din regulamentul menționat. Faptul că fabricanții de ceasuri elvețiene și-au modificat practica, optând pentru un sistem de distribuție selectivă, bazat pe criterii calitative, ar rezulta pe deplin din dinamica pieței și ar răspunde cererilor consumatorilor, precum și obiectivului fabricanților de a asigura servicii de o mai bună calitate.

128 Intervenienta susține că afirmația reclamantei privind concentrarea în timp a refuzurilor – care se întinde pe o perioadă de „aproximativ doi ani" înainte de depunerea plângerii – este inexactă în fapt.

129 Pe de altă parte, intervenienta este de acord cu constatarea Comisiei potrivit căreia calitatea serviciilor postvânzare furnizate de ceasornicarii independenți face obiectul mai multor plângeri decât calitatea reparațiilor efectuate de comercianții care vând cu amănuntul autorizați sau de fabricantul însuși.

Aprecierea Tribunalului

130 În primul rând, în ceea ce privește critica reclamantei referitoare la existența unei înțelegeri între fabricanții de ceasuri elvețiene, trebuie subliniat că reclamanta nu a reușit să stabilească faptul că ar fi afectată de o nelegalitate constatarea Comisiei, prezentată la alineatul (28) din decizia atacată, potrivit căreia reclamanta nu a depus niciun element de probă care ar permite să se presupună existența unei înțelegeri sau a unei practici concertate care urmărește eliminarea ceasornicarilor independenți de pe piața serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor de lux sau de prestigiu.

131 În special, trebuie subliniat că documentul intitulat „progresia refuzurilor" arată că, în 1985, numai 3 mărci au refuzat să furnizeze piese de schimb, că în 1990 acest număr a ajuns la 5, în 1995, la 15, în 2000, la 35, în 2005, la 38 și, în sfârșit, că, în 2008, acest număr era de 50.

132 În consecință, trebuie să se constate că însuși acest document, redactat de reclamantă, tinde să confirme poziția Comisiei potrivit căreia progresia refuzului nu era rezultatul unei înțelegeri, ci al unei serii de decizii comerciale independente adoptate de fabricanții de ceasuri elvețiene.

133 În al doilea rând, reclamanta susține că practica de distribuție selectivă a pieselor de schimb – care implică refuzul de a furniza piesele menționate ceasornicarilor independenți și interdicția aplicată întreprinderilor incluse în rețea de a furniza piesele menționate unor operatori din exteriorul rețelei – este o practică contrară articolului 81 CE și nu poate beneficia de exceptarea pe categorii acordată de Regulamentul nr. 2790/1999.

134 Trebuie amintit că articolul 2 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede următoarele:

„În conformitate cu articolul 81 alineatul (3) [CE] și sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, articolul 81 alineatul (1) [CE] nu se aplică acordurilor sau practicilor concertate convenite între două sau mai multe întreprinderi care operează fiecare, în sensul acordului, la niveluri diferite ale procesului de producție și de distribuție, și care se referă la condițiile în care părțile pot cumpăra, vinde sau revinde anumite bunuri sau servicii (denumite în continuare «acorduri verticale»).

Această exceptare se aplică în măsura în care asemenea acorduri conțin restricții de concurență care intră sub incidența articolului 81 alineatul (1) [CE] (denumite în continuare «restricții verticale»)."

135 Potrivit articolului 3 din același regulament, „exceptarea prevăzută la articolul 2 se aplică numai în condițiile în care cota de piață deținută de furnizor nu depășește 30 % pe piața relevantă pe care acesta vinde bunurile sau serviciile contractuale”.

136 În plus, potrivit alineatului (94) din Liniile directoare privind restricțiile verticale (JO 2000, C 291, p. 1, Ediție specială, 8/vol. 3, p. 178):

„[Î]n cazul în care un furnizor produce atât echipamente inițiale, cât și piese de schimb sau de reparație pentru aceste echipamente, acest furnizor va fi adesea singurul sau principalul furnizor de pe piața postvânzare al acestor piese de schimb sau de reparație […] Piața relevantă în sensul aplicării regulamentului [nr. 2790/1999] poate să fie piața echipamentului inițial, inclusiv piesele de schimb, sau o piață separată a echipamentului inițial și o piață postvânzare, în funcție de circumstanțele cauzei, cum ar fi efectele restricțiilor în cauză, durata de viață a echipamentului și nivelul costurilor de reparație sau înlocuire.”

137 În prezenta cauză, la alineatul (33) din decizia atacată, Comisia a conchis în această privință după cum urmează:

„[...] Astfel cum s-a explicat anterior, analiza efectuată de Comisie în scopul prezentei proceduri a condus-o la concluzia conform căreia piața postvânzare a pieselor de schimb nu trebuie privită ca o piață distinctă de piața primară. Prin urmare, trebuie să se aprecieze, în general, puterea pe piață a unui anumit fabricant de ceasuri și, în special, să se ia în considerare poziția și forța acestuia pe piața primară. Acesta este motivul pentru care, ținând seama că nu rezultă că vreunul dintre fabricanții de ceasuri vizați de plângere are o poziție dominantă pe piața primară sau că deține o cotă de piață mai mare de 30 %, se pare că aceștia ar putea beneficia de regulamentul privind exceptarea pe categorii.”

138 Trebuie amintit că nu se poate exclude faptul că, dacă nu ar fi săvârșit eroarea vădită de apreciere subliniată la punctul 107 de mai sus, Comisia ar fi conchis că existau piețe relevante distincte constituite din piesele de schimb specifice anumitor mărci, în funcție de substituibilitatea lor.

139 Cu toate acestea decizia atacată nu cuprinde nicio demonstrație în sensul că respectiva cotă de piață a fabricanților de ceasuri elvețiene este mai mică de 30 % și pe piețele pieselor de schimb specifice anumitor mărci.

140 În aceste împrejurări, nu se poate exclude că, dacă nu ar fi săvârșit eroarea vădită de apreciere subliniată la punctul 107 de mai sus și dacă ar fi preluat în decizia atacată constatarea sa, care figurează în poziția provizorie, potrivit căreia fabricanții de ceasuri de lux sau de prestigiu erau singurii furnizori ai gamelor specifice de piese de schimb pentru propriile mărci, Comisia ar fi conchis în sensul inaplicabilității exceptării acordate de Regulamentul nr. 2790/1999, ținând seama de dispoziția prevăzută la articolul 3 din acesta.

141 În plus, trebuie subliniat că, la alineatul (43) din decizia atacată, sub titlul „Concluzie", în ceea ce privește probabilitatea scăzută ca sistemele de distribuție selectivă să încalce articolul 81 CE, Comisia nu menționează niciun alt element suplimentar față de aplicabilitatea exceptării pe categorii în temeiul Regulamentului nr. 2790/1999. Prin urmare, Tribunalul consideră că acest element avea o importanță decisivă în această privință.

142 În consecință, trebuie să se considere că eroarea vădită de apreciere subliniată la punctul 107 de mai sus afectează și concluzia Comisiei privind probabilitatea scăzută de existență a unei încălcări a articolului 81 CE.

4. *Cu privire la încălcarea articolului 82 CE*

Argumentele părților

143 În ceea ce privește constatările Comisiei de la alineatele (39)-(42) din decizia atacată, reclamanta susține că, în poziția provizorie, Comisia a recunoscut existența unei poziții dominante sau a unui monopol al fiecărui fabricant de ceasuri elvețiene privind piesele de schimb specifice mărcii sale. Refuzând să continue furnizarea pieselor lor de schimb, acești producători ar fi săvârșit un abuz.

144 În opinia reclamantei, faptul că piața ceasurilor elvețiene este, potrivit Comisiei, o piață concurențială nu are efect asupra condițiilor de concurență de pe piața serviciilor de întreținere și de reparare, care, în prezenta cauză, ar fi trebuit să fie reținută ca fiind o piață relevantă separată. Reclamanta arată că, exceptând un anumit grad de concurență reziduală între ceasornicarii independenți și fabricanții de ceasuri elvețiene, această ultimă piață nu mai este concurențială. Practica fabricanților de ceasuri elvețiene constând în refuzul de a continua furnizarea pieselor de schimb ar viza să elimine chiar și această concurență reziduală.

145 Comisia subliniază că, potrivit analizei sale, piața primară este piața ceasurilor, de care depinde în întregime piața postvânzare a pieselor de schimb pentru ceasuri. Piața ceasurilor ar fi suficient de concurențială și niciun element nu ar demonstra existența unei poziții dominante colective a fabricanților de ceasuri elvețiene și nici, cu atât mai puțin, a unui abuz de poziție dominantă.

146 Intervenienta afirmă că nu ocupă o poziție dominantă pe piața primară. De asemenea, nu ar fi îndeplinite condițiile necesare pentru stabilirea unei poziții dominante colective.

Aprecierea Tribunalului

147 La alineatul (41) din decizia atacată, Comisia a făcut următoarele afirmații:

„[Î]n ceea ce privește pieţele postvânzare, s-a stabilit deja [că] ar părea improbabil ca acestea să reprezinte o piață ce trebuie evaluată separat și, așadar, problema dominanței asupra acestora nu trebuie apreciată separat de piața primară."

148 La alineatul 44 din decizia atacată, sub titlul „Concluzie", Comisia a făcut următoarele afirmații:

„[A]naliza a condus la concluzia *prima facie* că pieţele postvânzare nu constituie pieţe distincte în cauză și, așadar, nu pare să existe o poziție dominantă, nici colectivă, nici individuală, pe pieţele postvânzare examinate. În lipsa unei poziții dominante, problema abuzului nu are nicio relevanță."

149 Astfel cum s-a observat deja la punctul 109 de mai sus, nu se poate exclude că, dacă nu ar fi săvârșit eroarea vădită de apreciere subliniată la punctul 107 de mai sus, Comisia

ar fi considerat că piesele de schimb specifice anumitor mărci constituiau piețe relevante distincte în funcție de substituibilitatea lor.

150 Trebuie subliniat că decizia atacată nu conține nicio analiză privind poziția pe care fabricanții de ceasuri elvețiene o dețin pe piețele pieselor de schimb specifice propriilor mărci. Astfel, în decizia atacată, Comisia nu s-a distanțat de constatarea sa din poziția provizorie, potrivit căreia fabricanții de ceasuri de lux sau de prestigiu erau singurii furnizori ai gamelor specifice de piese de schimb pentru propriile mărci și nici nu a adoptat o poziție privind afirmația reclamantei conform căreia fabricanții de ceasuri elvețiene dețineau o poziție dominantă pe piețele pieselor de schimb specifice propriilor mărci.

151 Prin urmare, nu se poate exclude că, dacă ar fi conchis în sensul existenței unor piețe relevante separate reprezentate de piesele de schimb specifice mărcilor și, așadar, dacă ar fi examinat poziția fabricanților de ceasuri elvețiene pe aceste piețe, Comisia ar fi reluat constatarea sa din poziția provizorie, potrivit căreia fabricanții de ceasuri de lux sau de prestigiu erau singurii furnizori ai gamelor specifice de piese de schimb pentru propriile mărci. În consecință, nu se poate exclude că, pe acest temei, Comisia ar fi stabilit că fabricanții menționați dețineau o poziție dominantă , chiar un monopol, cel puțin în ceea ce privește anumite game ale pieselor proprii de schimb, care reprezentau piețe relevante.

152 Întrucât, pentru a conchide în sensul unei probabilități scăzute de existență a unor încălcări ale articolului 82 CE, Comisia s-a întemeiat pe absența unei poziții dominante a fabricanților de ceasuri elvețiene, eroarea vădită de apreciere săvârșită în contextul definirii pieței relevante afectează și această concluzie.

5. Cu privire la aprecierea unui interes comunitar suficient pentru continuarea investigației

Argumentele părților

153 Reclamanta consideră că sunt eronate sau, cel puțin, că nu sunt sprijinite de nicio probă sau de niciun argument afirmațiile Comisiei de la alineatul (9) din decizia atacată, referitoare la efectul limitat al încălcării pretinse asupra funcționării pieței comune, la complexitatea investigației ce se impune și la probabilitatea limitată de stabilire a încălcărilor. În special, reclamanta consideră că afirmația privind efectul limitat al încălcărilor pretinse este greșită, luând în considerare perspectiva dispariției din Uniune a unei profesii artizanale.

154 În plus, reclamanta susține că, la alineatul (14) din decizia atacată, Comisia, deși recunoaște că „nu este convinsă de faptul că piața ceasurilor de lux sau de prestigiu este piața (primară) relevantă în prezentul caz", reține totuși această definiție ca bază a aprecierii sale. În mod similar, în lipsa definirii pieței relevante, Comisia nu ar fi putut, fără să săvârșească o eroare de logică, să conchidă că „nu [exista] niciun indiciu în sensul că funcționarea acestei piețe ar fi perturbată".

155 Comisia ar fi omis de asemenea să ia în considerare faptul că pretinsul comportament anticoncurențial privește toate statele membre, astfel încât ar fi cea mai bine situată pentru a adopta măsuri care să restabilească o concurență sănătoasă în cadrul pieței comune. Reclamanta se referă la jurisprudența privind problema dacă, dirijând autorul plângerii către instanțele naționale, Comisia luase în considerare măsura în care acestea din urmă pot acorda protecție. Or, în speță, decizia unei singure autorități sau a unei singure instanțe naționale nu poate remedia disfuncționalitățile concurențiale,

în special pentru că nu toate mărcile de ceasuri elvețiene ar fi reprezentate în toate statele membre.

156 Comisia face trimitere la Hotărârea Ufex și alții/Comisia, punctul 28 de mai sus (punctul 79). Aceasta invocă faptul că interesul comunitar suficient pentru continuarea unei investigații trebuie apreciat în funcție de un criteriu de ponderare. Prin aplicarea acestui criteriu, Comisia ar fi îndreptățită să concluzioneze că o plângere nu prezintă un interes comunitar suficient pentru continuarea unei investigații referitoare la plângere în baza unui singur factor sau a unei combinații de factori diferiți. Întrucât evaluarea interesului comunitar pe care îl prezintă o plângere se face în funcție de împrejurările fiecărei cauze, nu ar trebui nici să se limiteze numărul de criterii de apreciere pe care Comisia poate să le utilizeze, nici, invers, să i se impună acesteia să recurgă în mod exclusiv la anumite criterii.

Aprecierea Tribunalului

157 Potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când Comisia decide să acorde grade de prioritate plângerilor cu care este sesizată, aceasta poate stabili ordinea în care vor fi examinate aceste plângeri și se poate referi la interesul comunitar pe care îl prezintă o cauză drept criteriu de prioritate (Hotărârea Tremblay și alții/Comisia, punctul 27 de mai sus, punctul 60; a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 18 septembrie 1992, Automec/Comisia, T-24/90, Rec., p. II-2223, punctele 83-85).

158 Pentru a evalua interesul comunitar de a continua examinarea unui caz, Comisia trebuie să țină seama de împrejurările speței și mai ales de elementele de fapt și de drept care îi sunt prezentate în plângerea cu care este sesizată. Comisiei îi revine, în special,

sarcina de a evalua comparativ importanța încălcării invocate în ceea ce privește funcționarea pieței comune, probabilitatea stabilirii existenței acesteia și întinderea măsurilor de investigare necesare, pentru a-și îndeplini, în cele mai bune condiții, misiunea de asigurare a respectării articolelor 81 CE și 82 CE (a se vedea în acest sens Hotărârea Automec/Comisia, punctul 157 de mai sus, punctul 86, Hotărârea Tremblay și alții/Comisia, punctul 27 de mai sus, punctul 62, și Hotărârea Sodima/Comisia, punctul 27 de mai sus, punctul 46).

159 În această privință, Tribunalul are obligația să verifice, în special, dacă din decizie rezultă că au fost evaluate comparativ de Comisie importanța efectului pe care încălcarea pretinsă îl poate cauza în ceea ce privește funcționarea pieței comune, probabilitatea stabilirii existenței acesteia și întinderea măsurilor de investigare necesare, pentru a-și îndeplini, în cele mai bune condiții, misiunea de supraveghere a respectării articolelor 81 CE și 82 CE (a se vedea Hotărârea Sodima/Comisia, punctul 27 de mai sus, punctul 46 și jurisprudența citată).

160 În plus, trebuie amintită jurisprudența citată la punctul 65 de mai sus, potrivit căreia controlul instanței Uniunii asupra exercitării de către Comisie a puterii discreționare care îi este recunoscută în soluționarea plângerilor nu trebuie să conducă la substituirea aprecierii Comisiei cu propria apreciere, ci urmărește să verifice că decizia în litigiu nu se bazează pe fapte inexacte din punct de vedere material și că nu este afectată de vreo eroare de drept și nici de vreo eroare vădită de apreciere sau de un abuz de putere.

161 În sfârșit, trebuie de asemenea amintit că o eroare vădită de apreciere nu ar putea fi suficientă pentru a justifica anularea deciziei în litigiu dacă, în împrejurările specifice ale cauzei, aceasta nu ar fi putut să aibă o influență determinantă în ceea ce privește rezultatul (Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, UFEX și alții/Comisia, T-60/05, Rep., p. II-3397, punctul 77; a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 14 mai 2002, Graphischer Maschinenbau/Comisia, T-126/99, Rec., p. II-2427, punctele 48 și 49). De asemenea, pentru a-și îndeplini obligația de motivare, este suficient pentru Comisie să expună faptele și considerațiile juridice care

prezintă o importanță esențială în economia deciziei (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 4 septembrie 2009, Italia/Comisia, T-211/05, Rep., p. II-2777, punctul 68 și jurisprudența citată).

162 În consecință, trebuie examinată importanța, în economia deciziei atacate, a afirmațiilor afectate de o insuficientă motivare (a se vedea punctul 49 de mai sus) prin neluarea în considerare a elementelor relevante, în pofida obligației Comisiei de a examina cu atenție elementele de fapt și de drept aduse la cunoștința sa de autorul plângerii (a se vedea punctul 33 de mai sus), și prin erori vădite de apreciere (a se vedea punctele 107 și 109 de mai sus) pentru a stabili dacă aceste nelegalități pot afecta evaluarea comparativă de către Comisie a importanței încălcării pretinse în ceea ce privește funcționarea pieței comune, probabilitatea stabilirii existenței acesteia și întinderea măsurilor de investigare necesare.

163 În această privință, trebuie amintit că respectiva constatare a Comisiei privind lipsa unui interes comunitar suficient pentru continuarea investigației se bazează pe patru afirmații esențiale. În primul rând, plângerea nu privește decât o piață sau un segment de piață de dimensiune limitată, astfel încât importanța economică a acestora este de asemenea limitată. În al doilea rând, Comisia, pe baza datelor de care dispune, nu poate să conchidă în sensul existenței unei înțelegeri sau a unei practici concertate și este improbabil ca sistemele de distribuție selectivă instituite de fabricanții de ceasuri elvețiene să nu fie acoperite de exceptarea pe categorie acordată de Regulamentul nr. 2790/1999. În al treilea rând, întrucât cele două piețe postvânzare nu reprezentau piețe distincte, nu părea să existe nicio poziție dominantă, astfel încât problema existenței unui abuz nu are relevanță. În al patrulea rând, având în vedere evaluarea de către Comisie a încălcărilor pretinse, chiar în situația unei alocări de resurse suplimentare pentru investigarea plângerii, probabilitatea de a stabili o încălcare a normelor de concurență rămâne slabă. În orice caz, chiar dacă puteau fi stabilite încălcări,

autoritățile din domeniul concurenței și instanțele naționale par a fi bine situate pentru a le analiza (a se vedea punctele 8-11 de mai sus).

164 În primul rând, Tribunalul consideră că afirmația potrivit căreia plângerea nu privește decât o piață sau un segment de piață de dimensiune limitată, astfel încât importanța economică a acestora este de asemenea limitată, a avut un rol important în evaluarea comparativă de către Comisie a factorilor care trebuie apreciați pentru a stabili existența unui interes comunitar suficient pentru continuarea investigației. Or, această afirmație este afectată de o motivare insuficientă și de o încălcare a obligației de a lua în considerare toate elementele de drept și de fapt relevante și de a examina atent toate aceste elemente aduse la cunoștința sa de reclamantă (a se vedea punctul 49 de mai sus).

165 În al doilea rând, trebuie amintit că erorile vădite de apreciere săvârșite de Comisie cu ocazia definirii pieței relevante viciază și concluziile sale privind probabilitatea scăzută de existență a unor încălcări ale articolelor 81 CE și 82 CE.

166 Afirmația Comisiei de la alineatul (14) din decizia atacată, potrivit căreia „nu este convinsă de faptul că piața ceasurilor de lux sau de prestigiu este piața (primară) relevantă în prezentul caz" și, în orice caz, nu era necesar să se furnizeze o delimitare exactă a pieței relevante în condițiile în care „nu exist[a] niciun indiciu în sensul că funcționarea acestei piețe ar fi perturbată", nu poate remedia aceste nelegalități.

167 În această privință, trebuie amintit că, la alineatul (33) din decizia atacată (a se vedea punctul 137 de mai sus), Comisia a considerat după cum urmează:

„[A]naliza efectuată […] a condus la concluzia conform căreia piața postvânzare a pieselor de schimb nu trebuie privită ca o piață distinctă de piața primară. Prin urmare, trebuie să se aprecieze, în general, puterea pe piață a unui anumit fabricant de ceasuri și, în special, să se ia în considerare poziția și forța acestuia pe piața primară. Acesta este motivul pentru care, ținând seama că nu rezultă că vreunul dintre fabricanții de ceasuri vizați de plângere are o poziție dominantă pe piața primară sau că deține o cotă de piață mai mare de 30 %, se pare că aceștia [pot] beneficia de regulamentul privind exceptarea pe categorii."

168 De asemenea, trebuie amintit că, la alineatul (44) din decizia atacată (a se vedea punctul 148 de mai sus), Comisia a făcut următoarele afirmații:

„[A]naliza a condus la concluzia *prima facie* că piețele postvânzare nu constituie piețe distincte în cauză și, așadar, nu pare să existe o poziție dominantă, nici colectivă, nici individuală, pe piețele postvânzare examinate. În lipsa unei poziții dominante, problema abuzului nu are nicio relevanță."

169 Prin urmare, din decizia atacată rezultă cu claritate că, pentru a-și întemeia concluzia privind probabilitatea scăzută a existenței unor încălcări ale articolelor 81 CE și 82 CE, Comisia s-a bazat pe definirea pieței *prima facie* și pe această ultimă concluzie pentru justificarea constatării privind lipsa de indicii privind perturbații pe piața în cauză. Astfel, Comisia nu poate pretinde în mod valabil că nu avea nevoie să definească piața relevantă ca urmare a lipsei de indicii privind perturbații pe piață, întrucât

constatarea sa privind lipsa perturbațiilor menționate se întemeiază tocmai pe definirea pieței relevante, pe care oricum a formulat-o.

170 De asemenea, nelegalitățile săvârșite de Comisie cu ocazia definirii pieței relevante nu pot fi neutralizate de afirmația acesteia, care figurează la alineatul (18) din decizia atacată, potrivit căreia, „chiar dacă se presupune că trebuie să se considere aceste piețe ca fiind piețe relevante distincte, faptul că piața primară pare a fi concurențială determină improbabilitatea foarte mare a existenței unor posibile efecte anticoncurențiale[;] [î]n special, creșterile de prețuri pe piețele postvânzare au tendința de a nu fi rentabile din cauza impactului lor asupra vânzărilor pe piața primară, cu excepția situației în care se produce o diminuare de preț pe piața primară pentru a compensa prețurile mai ridicate pe piețele postvânzare".

171 Astfel, Comisia nu își întemeiază afirmația potrivit căreia „creșterile de prețuri pe piețele postvânzare au tendința de a nu fi rentabile din cauza impactului lor asupra vânzărilor pe piața primară" pe nicio analiză și pe niciun element de probă. Dimpotrivă, în decizia atacată, aceasta evocă un element care o pune sub semnul întrebării, subliniind că „consumatorul nu consideră costul serviciilor postvânzare drept un criteriu la alegerea unui ceas". Astfel, acest element are drept consecință plauzibilă că majorarea prețului serviciilor menționate – sau a prețului pieselor de schimb inclus în prețul serviciilor menționate – nu are asupra cererii pentru ceasurile de marcă un efect care să majoreze prețurile pe piețele postvânzare (a se vedea punctul 106 de mai sus).

172 În al treilea rând, întrucât esențialul afirmațiilor care susțin concluzia Comisiei privind lipsa unui interes comunitar suficient pentru continuarea anchetei este viciat de o motivare insuficientă, de neluarea în considerare a unui element relevant, invocat în plângere, și de erori vădite de apreciere, trebuie să se examineze dacă singurul motiv rămas valabil, potrivit căruia autoritățile naționale din domeniul concurenței

și instanțele naționale sunt bine plasate pentru investigarea eventualelor încălcări ale articolelor 81 CE și 82 CE și pentru a le analiza, poate să justifice în sine concluzia Comisiei privind lipsa unui interes comunitar suficient.

173 Trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, în cazul în care efectele unor încălcări invocate într-o plângere nu se resimt, în principal, decât pe teritoriul unui singur stat membru și în cazul în care instanțele și autoritățile administrative competente ale acestui stat membru au fost sesizate de autorul plângerii cu litigii referitoare la aceste încălcări, Comisia are dreptul să respingă plângerea pentru lipsa unui interes comunitar, cu condiția totuși ca drepturile autorului plângerii să poată fi protejate în mod satisfăcător de instanțele naționale, ceea ce presupune că acestea sunt în măsură să reunească elementele de fapt pentru a stabili dacă practicile în cauză constituie o încălcare a dispozițiilor din tratat citate mai sus (Hotărârea Tribunalului din 3 iulie 2007, Au lys de France/Comisia, T-458/04, nepublicată în Repertoriu, punctul 83; a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului Automec/Comisia, punctul 157 de mai sus, punctele 89-96).

174 De asemenea, trebuie arătat că, în cauzele precedente în care Tribunalul a avut deja ocazia să se pronunțe în ceea ce privește un motiv al Comisiei referitor la posibilitatea pe care o au autorii plângerilor de a-și apăra drepturile în fața autorităților și a instanțelor naționale erau vizate situații în care întinderea practicilor criticate de respectivii petenți era limitată, în esență, la teritoriul unui singur stat membru, iar autoritățile sau instanțele menționate fuseseră deja sesizate (Hotărârea Tribunalului din 24 ianuarie 1995, BEMIM/Comisia, T-114/92, Rec., p. II-147, punctele 76 și 77, Hotărârea Tremblay și alții/Comisia, punctul 27 de mai sus, punctele 73 și 74, Hotărârea AEPI/Comisia, punctul 26 de mai sus, punctul 46, și Hotărârea UFEX și alții/Comisia, punctul 161 de mai sus, punctul 157).

175 În schimb, în speță, chiar dacă subliniază că există variații mici între diferitele state membre în ceea ce privește întinderea practicii criticate de reclamantă, Comisia a

admis că practica menționată privește cel puțin teritoriul a cinci state membre și nici nu contestă, nici nu confirmă că este prezentă pe întregul teritoriu al Uniunii.

176 Prin urmare, în speță, chiar dacă se presupune că autoritățile și instanțele naționale sunt bine plasate pentru analizarea eventualelor încălcări care fac obiectul plângerii, astfel cum a concluzionat Comisia la alineatul (8) din decizia atacată, numai această afirmație nu este de ajuns pentru a susține concluzia finală a Comisiei privind lipsa unui interes comunitar suficient. Astfel, practica criticată este prezentă în cel puțin cinci state membre sau chiar în toate statele membre și este imputabilă unor întreprinderi care au sediile sociale și unități de producție în exteriorul Uniunii, ceea ce constituie un indiciu că o acțiune la nivelul Uniunii ar putea fi mai eficientă decât multiple acțiuni la nivel național.

177 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, trebuie să se conchidă că nelegalitățile săvârșite de Comisie sunt de natură să afecteze aprecierea sa privind existența unui interes comunitar suficient pentru continuarea examinării plângerii.

178 Prin urmare, decizia atacată trebuie anulată, fără să fie necesară examinarea celorlalte motive și argumente ale reclamantei și nici solicitarea sa de retragere din dosar a unui pasaj din răspunsul Comisiei la întrebările scrise adresate de Tribunal.

Cu privire la cheltuielile de judecată

179 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. În cazul în care mai multe părți cad în pretenții, Tribunalul decide asupra repartizării cheltuielilor de judecată.

180 În prezenta cauză, întrucât Comisia și intervenienta au căzut în pretenții, trebuie să se decidă că intervenienta suportă, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele pe care reclamanta le-a efectuat ca urmare a intervenției și că, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, Comisia suportă celelalte cheltuieli de judecată efectuate de reclamantă, conform concluziilor acesteia din urmă.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a patra)

declară și hotărăște:

1) Anulează Decizia C(2008) 3600 a Comisiei din 10 iulie 2008 în cazul COMP/E-1/39097.

2) Richemont International SA suportă, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, cheltuielile pe care Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR) le-a efectuat ca urmare a intervenției.

3) Comisia Europeană suportă, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, celelalte cheltuieli de judecată efectuate de CEAHR.

Czúcz Labucka O'Higgins

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 15 decembrie 2010.

Semnături

Cuprins

Situația de fapt ..... II - 5872

Procedura și concluziile părților ..... II - 5875

În drept ..... II - 5877

1. Cu privire la dimensiunea pieței vizate de plângere și la importanța sa economică II - 5878

Argumentele părților ..... II - 5878

Aprecierea Tribunalului ..... II - 5879

2. Cu privire la definiția pieței relevante ..... II - 5886

Argumentele părților ..... II - 5886

Aprecierea Tribunalului ..... II - 5891

Cu privire la prima critică, întemeiată pe o substituire eronată a noțiunii „ceasuri care merită reparate” cu noțiunea „ceasuri de lux sau de prestigiu” ..... II - 5894

Cu privire la a doua critică, întemeiată pe neexaminarea separată a pieței serviciilor de reparare și de întreținere a ceasurilor și a pieței pieselor de schimb II - 5895

— Cu privire la examinarea privind piața pieselor de schimb ..... II - 5896

— Cu privire la examinarea privind piața serviciilor de reparare și de întreținere ..... II - 5907

3. Cu privire la încălcarea articolului 81 CE ..... II - 5912

Argumentele părților ..... II - 5912

Aprecierea Tribunalului ..... II - 5914

4. Cu privire la încălcarea articolului 82 CE ..... II - 5918

Argumentele părților ..... II - 5918

Aprecierea Tribunalului ..... II - 5919

5. Cu privire la aprecierea unui interes comunitar suficient pentru continuarea investigației ..... II - 5921

Argumentele părților ..... II - 5921

Aprecierea Tribunalului ..... II - 5922

Cu privire la cheltuielile de judecată ..... II - 5930